

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climamate

169

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 18

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

martie 2024

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Primăvara de Sandro Botticelli

CUPRINS

Ana Blandiana / Poeme... 3
Anton Găgiu / Despre denigrarea valorilor... 4
George Petrovai / Mizerabilismul omului modern... 5
Vasile Didoacă Dojană / Poezii... 7
Dan Gîju / Despre Eminescu și dictatura militară temporară... 8
John Xenea / Proză poetică ... 10
Emilia Stroe / „Poezia matematicii – matematica poeziei”... 12
Aureliu Goci / Ion Văduva - „Poarta lunară”... 14
Henri Zalis / Un poet – Ion Iancu Vale ... 15
Ionuț Caragea / Poeme... 16
Anca Sîrghie / Vocația identității naționale... 17
Aurelia Rînjea / Ecuri culturale ... 18
Mihai Batog Bujeniță / Pe sub arcadele timpului cu Hedi S. Simon...21
Elena Oprea / Poezii... 22
Ionel Novac / Restituiri- Anton Densușianu... 23
Florian Copcea / Avatarurile existenței în poezia lui Marius Chivu ... 24
Al. Florin Țene / Polenul gândirii... 25
Stejărel Ionescu / Haikuuri noi ...26
Lucia Elena Locusteanu / Tudor Arghezi... 27
Anișoara Laura Mustețiu / Înființarea Asociației Române Phoenix ... 29
Dumitru Ichim / File de jurnal – Burlington – Ontario... 30
Florica Buld / Ștrimblii trei sferturi ... 31
Ion Iancu Vale / Mari farsori- mari gogomani...32
Cristian Grigore / Poezii... 33
Gruia Cojocar / În bătaia puștii ... 34
Ghe. C-tin. Nistoroiu / Militiades cel Tînăr... 36
Ionuț Țene / Românii înfruntă vichingii ... 38

INFO CLIMATE

Coperta 1:
Primăvara de Sandro
Botticelli

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE

RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoa

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Când arborii aveau ochi

Cândva arborii aveau ochi,
Pot să jur,
Știu sigur
Că vedeam când eram arbore,
Îmi amintesc că mă mirau
Ciudatele aripi ale păsărilor
Care-mi treceau pe dinainte,
Dar dacă păsările bănuiau
Ochii mei,
Asta nu îmi mai aduc aminte.
Caut zadarnic ochii arborilor acum.
Poate nu-i văd
Pentru că arbore nu mai sunt,
Sau poate-au coborât pe rădăcini
În pământ,
Sau poate,
Cine știe,
Mi s-a părut numai mie
Și arborii sunt orbi dintru-nceput...
Dar atunci de ce
Când trec de ei aproape
Simt cum
Mă urmăresc cu privirile,
Într-un fel cunoscut,
De ce, când foșnesc și clipeșc
Din miile lor de pleoape,
Îmi vine să strig -
Ce-ați văzut?...

Cântec

Lasă-mi, toamnă, pomii verzi,
Vite, ochii mei ți-i dau.
Ieri spre seară-n vântul galben
Arborii-n genuinchi plângeau.

Lasă-mi, toamnă, cerul lin.
Fulgeră-mi pe frunte mie.
Astă-noapte zarea-n iarbă
Încerca să se sfâșie.

Lasă, toamnă-n aer păsări,
Pașii mei alungă-mi-i.
Dimineața bolta scurse
Urlete de ciocârlii.

Lasă-mi, toamnă, iarba, lasă-mi
Fructele și lasă
Urșii neadormiți, berzele neduse,
Ora luminoasă.

Lasă-mi, toamnă, ziua, nu mai
Plânge-n soare fum.
Înserează-mă pe mine,
Mă-nserez oricum.

Numai iubirea

Numai iubirea dintre părinți și copii
E sămânța.
Iubitul meu, ești fiul meu,
De-aici răsare totul.
Ce nu se poate distruge
Alunecă între părinți și copii.
Nu-ți stinge auzul
Cu legile lumii acesteia,
Întreg universul atârna
În firul de sânge care ne leagă pe noi
Ca o taină curată.
Tu apleacă-te doar și, copilărește,
Săruta-mă pe gură, tată.

Acasă

Era un timp când mă simțeam
În trupul meu acasă,
Știam locul fiecărui lucru -
Fereastra în care răsare soarele
Și peretele dinspre nord,
Nu-mi era niciodată urât,
Îmi găseam de dimineața
Până seara de lucru,
Iar dacă plecam undeva
Abia așteptam să mă-ntorc.
Acum de-atâta ordine mi-e silă
Și de știutul pe de rost mi-e somn,
Nu mai țin minte când am fost adusă
În încăperea prea frumoasă pentru mine.
Căutam pe cineva și i-am rămas în loc?
Sau poate-a fost o cursă
În care-s prinsă încă?
Aștept de mult și am uitat pe cine...
Oh, mi-e atât de frig în casa asta!
Dacă-ș pleca acum, ar fi de tot.

Pământ

Acest trup
Pe care-l rănesc
și mângâierile,
Cu umeri din care aripile
Au renunțat să mai crească,
Este singură fâșie de pământ
Unde îmi pot clădi
O împărăție lumească.
Când te voi pierde,
Plăpând univers
Mai trecător decât frunza,
Fraged imperiu de-o oră
Pe care-l conduce norocul,
Toate armatele mele de îngeri
Jucându-se de-a v-ați ascunsa
Îți vor putea ține locul?

FILOZOFIA MEA (XXVIII) **DESPRE DENIGRARAREA VALORILOR**

Anton GAGIU

Lumea, viața, universul sunt pline de atâtea răutăți încât îți trebuie multă putere, răbdare, pricepere și înțelepciune pentru a le ocoli. În ceea ce va urma am să mă refer la o răutate care din când în când înflorește în unii dintre oportuniști. Adică în acei oameni care speculează slăbiciunea unui moment istoric, social, aniversar și ies în față cu lucruri minore despre

personalități remarcabile (chiar genii) pentru a atrage atenția, nu asupra personalității respective, ci asupra lor. Se întâmplă de parcă se aplică vorba aceea înțeleaptă din popor „bate șeaua să priceapă iapa”, cu toate că acești oportuniști nu înseamnă mare lucru pentru societate sau pentru un anumit domeniu de activitate, sunt doar paleative bolnave apărute ca ciupercile otrăvitoare printre cele bune de consum. Am văzut un anumit domn cu papion la gâtul strâmb dictând că, vezi doamne, Eminescu nu a fost decât un om bolnav, un schizofrenic, pricopsit și cu o boală rușinoasă, nemulțumit de locul său în societatea pe care o critică, și că nu ar fi atât de important pentru literatura română pe cât se lasă să se înțeleagă. Doamne! Să vezi și să nu crezi! Poate aceste răutăți istorico-literare pornesc de la scriitorii sau criticii literari chiar din vremea poetului nepereche, cum ar fi Titu Maiorescu care a săpat adânc în viața de familie a poetului, desigur după moartea acestuia. Dar nu este numai atât, sunt îndreptate împotriva fibrei existențiale a acestui popor. Pentru că întreb: ce am fi noi fără Eminescu? Poate nici nu am exista în istoria literaturii universale. El reprezintă dovada incontestabilă a creativității poporului nostru dincolo de care am privit cu curaj, încercând permanent să depășim nivelul atins de el. Mă întreb, dacă alți mari creatori ai lumii au fost judecați postmortem cum a fost Eminescu pentru că a avut metehne? Ce om nu are? Nimeni nu este perfect, pentru că perfecțiunea nu-i este dată omului, ci doar lui Dumnezeu pentru că el l-a creat și pe om. De ce să nu menținem vie, neumbrită de păcatele vieții creația sa unică, inegalabilă, atât de înălțătoare pentru acest popor? Încerc să emit o ipoteză care poate oricând să fie combătută: dar dacă tocmai aceste păcate ale poetului scoase în evidență de răuvoitori l-au făcut să fie de neegalat în creație, unic? Bun, înțeleg și varianta în care despre persoanele publice trebuie să știm tot,

și bine și rău și desigur scoatem în evidență ce dorim pentru că e dreptul nostru să avem păreri, dar întreb: la ce folosește sau cui? Opera acestui poet, așa cum a fost creată rămâne și e nemuritoare pentru că face parte din zestrea acestui popor pe care nu o poate lua sau anula niciun cârtitor.

*

Pe aceleași coordonate se înscriu și părerile răutăcioase emise nu despre opera lui Nichita Stănescu, ci despre persoana sa. E adevărat, acestea sunt mai puțin zgomotoase ca în cazul de mai sus, dar tot răutăcioase sunt, prezentându-l pe marele poet ca pe un alcoolic incurabil, ba mai mult, încercând să acrediteze ideea că nu putea crea decât după ce consuma alcool. Mă opresc la aceste două exemple, dar sunt mult mai multe și nu numai în literatură, în cultură în general și în știință. Valorile umane sunt date numai de ceea ce înseamnă progres, cu alte cuvinte de ceea ce împinge societatea înainte. Este de altfel lupta dintre bine și rău. Acesta din urmă, adică răul nu a adus niciodată progres. Atunci tu, critic: literar, de artă, critic a oricui, de ce să nu scoți în evidență progresul, plus valoarea pe care un creator o aduce la îmbogățirea domeniului în care creează, iar nu viciile sale, sau defectele fizice care nu însemnă nimic pentru societate. Dacă azi, mâine sau oricând, întrebați pe cineva care cunoaște cât de cât opera, creația celor doi mari poeți ai literaturii noastre ce este mai important pentru el, opera poezilor respectivi sau viața lor, sigur ar răspunde OPERA. Pentru că aceasta rămâne, dăinuie, te face să fii mândru că aparții acestui popor care a dat umanității genii creatoare. Desigur este important să cunoaștem și viața oamenilor de cultură, așa cum a fost ea, cu bune și cu rele, dar revin, ce este important pentru noi valoarea operei create de Eminescu, profunzimea acesteia, inegalabila sa frumusețe sau faptul că a murit într-un spital de psihiatrie? Cum putem să-l aducem pe Nichita Stănescu în atenția tinerei generații, a umanității în general, scoțând în evidență faptul că a fost un alcoolic, că a murit de ciroză hepatică generată de consumul de alcool sau prin valoarea inestimabilă a operei sale care va dăinui cât acest popor? Sunt optimist însă, că generațiile care vor veni vor ști să aprecieze opera acestor titani ai literaturii române dincolo de problemele din viața lor, și că vor fi mândri că aparțin acestui popor care a dat lumii creatori cu astfel de anvergură și că binele va ieși, ca întotdeauna biruitor în lupta cu răul indiferent care sunt costurile acestei lupte.

MIZERABILISMUL OMULUI MODERN

George PETROVAI

1. Ce se înțelege prin mizerabilism?

Trăim într-o lume tot mai sucită și tot mai înclinată spre asimetrie, fapt evidențiat atât prin adâncirea decalajelor economice dintre Nord și Sud, dintre Vest și Est (mai puțin Extremul Orient), cât și prin masivele polarizări și regrupări mondiale dictate de legile aspre ale concurenței. Lesne de înțeles că omul trăitor în vremurile moderne, trebuie să facă față acestei provocări, adică trebuie să se adapteze la noile condiții psiho-sociale create de goana turbată după deșărtăciune și vânt (Eclesiastul): belșug, faimă și plăceri, într-un cuvânt fațada arătoasă a omului tot mai civilizată și mai sterp. Și cum mediul are de înfăptuit inevitabilă misiune de modelare și remodelare, este clar că omul se pricopsește cu diverse asimetrii spirituale, raționale și comportamentale, reflectate în contradicții, echivocuri, bizarerii, deziceri și contraziceri. Mi se poate răspunde: "Bine, bine, o fi omul modern așa cum te-ai străduit să-l înfățișezi. Dar unde-i mizerabilismul lui, când știut este că dintotdeauna el și-a afirmat vocația de animal social prin predilecția sa spre perfidie, șiretenie și abilitate, ridicate la rangul de artă, chiar dacă de cele mai multe ori ele luau chipul minciunii rostite diplomatic și al ticăloșiei săvârșită cu rafinament." Este acesta un punct de vedere cât se poate de corect, întrucât mizerabilismul ca stare spirituală și atitudinală a ajuns să fie o prezență constantă, imposibil de ignorat atunci când se dorește definirea omului modern. Însă, așa cum se întâmplă de obicei, ceva ce se permanentizează, sfârșește prin a se banaliza, și oamenii se obișnuiesc atât de mult cu acea prezență – îndeosebi atunci când nu mai stânjenește pe nimeni, încât nici măcar nu mai e băgată în seamă...Ori, se știe prea bine, omul civilizată este copleșit de singurătate și plictiseală, deci simte o tot mai acută nevoie de nou, senzațional și distractiv, de unde rezultă impermanența preferințelor sale,

nestatornicia pasiunilor și refuzul vehement a tot ce se cheamă vechi și demodat.

2. Apariția și dezvoltarea mizerabilismului

Tertipurile morale la care cu regularitate recurge omul modern, reprezintă una din formele deosebit de subtile ale mizerabilismului. Firește că-i foarte riscant să afirmi despre o anumită perioadă că mustește de moralitate și că alta este mai puțin morală ori de-a dreptul imorală. Din totdeauna oamenii s-au dovedit ușurateci și păcătoși, de unde nevoia reglementării raporturilor sociale prin legi severe, precum și cea a precizării comportării decente prin coduri morale de inspirație religioasă. (De exemplu: regulile confucianiste, respectiv Decalogul mozaic, preluat și adaptat de creștinism). Cu certitudine că pildele oferite de viața și opera Mântuitorului, bazele creștinismului în ansamblul lor, au însemnat un imens câștig în plan moral pentru om. Lucrul acesta se datorează acțiunii convergente a doi factori: 1.Recreerea conceptului de morală prin adâncirea conținutului și extinderea fără precedent a sferei sale, în urma lucrării divine efectuate de Iisus; 2.Încorporarea de noi și noi teritorii prin avansarea creștinismului dinspre Orient spre Occident, practic creștinarea integrală a Europei și a unor teritorii învecinate, proces care a dus la apariția unui vast spațiu creștin, perfect individualizat – cel puțin în primele secole! – prin unitatea noii credințe și prin uriașa forță de convingere a moralei sale. Asemenea argumente ne obligă să vedem în creștinism singura revoluție ce-a avut loc în istorie (Petre Țuțea), respectiv singura și adevărata tăietură efectuată în istoria terestră a omului. Asta nu presupune că omul de după Cristos a fost mai moral decât cel dinainte, că adică am avea de-a face cu două chipuri complet diferite ale omului istoric: păgânul rău și creștinul bun! Infecția bună a creștinismului, ca să mă folosesc de expresia inspirată a lui C.S.Lewis, nu a izbutit să izgonească ura, trufia, ambiția, zgârcenia, bestialitatea și cruzimea din oameni doar prin simplul fapt că ei au aderat la creștinism sau că s-au născut creștini. Dimpotrivă. Căci – nu-i așa? – se poate comite asasinat și din prea mult entuziasm, ceea ce a fost pe deplin confirmat ba de schisme, ba de cruciați, ba de Inchiziție, ba de lungile și pustiitoare războaie religioase. Revoluția iacobină de la 1789 n-a reprezentat doar asaltul bestial împotriva tronului și altarului, ci și asaltul dement împotriva cerului,

coborât prin credință la nivel uman și așezat la temelia rosturilor umane. Și astfel s-a născut omul modern, adică liber-cugetătorul mândru nevoie mare de necredința lui și disprețuitor cu cei care se înverșunau să creadă în cele veșnice și nevăzute... Ideologiile asasinale ale secolului 20 (integral cele bolșevico-comuniste, parțial cele fasciste) și-au însușit prototipul omului necredincios în adevărul nemuritor, însă pătruns de credință și supunere în fața adevărurilor impuse prin necruțătorul malaxor doctrinar și propagandistic. Dar omul poate fi stăpânit și îndepărtat de greșeala de-a gândi gânduri neîngăduite, doar printr-o diabolică îmbinare între instrumentele de frângere a rezistenței fizice și cele mereu prezente de înfricoșare și tortură moral-spirituală. Într-un asemenea climat, se subînțelege că morala creștină nu și-a avut locul nici măcar în dicționare...Însă nici cele mai dictatoriale regimuri politice n-au promovat și în continuare (atât timp cât se vor menține) nu vor promova imoralitatea și dezmațul libertinajului de sus până jos, fără teamă de consecințe. Da, în astfel de regimuri se pretinde vigilența dusă până la intimidarea întregii populații și până la lichidarea potențialilor adversari. Dar toate acțiunile sunt articulate într-un plan general și sunt controlate de la centru. Altfel ar însemna că toți pionii au dreptul să gândească și să acționeze de capul lor, ceea ce firește că nu intră în vederile conducerii supreme, de regulă ale marelui conducător devenit mit și fetiș. Prin urmare, morala fiind exclusă, locul ei a fost luat de etică. De fapt tot un fel de morală, numai că fabricată în laboratoarele puterii. Prin utilizarea ei în doze bine stabilite de rețetele ideologice, omul de tip nou devenea un homo sovieticus, adică o desăvârșită combinație între robot și sclav. Dar dacă etica în întregul ei - fie că-i vorba de etica de partid, fie de cea socială, profesională sau familială - are o certă vocație a colectivismului, morala se prezintă cel mai adesea ca un balsam destinat tuturor celor aflați în restriște și din care fiecare se servește după trebuințele și capacitatea conștiinței.

3. Forme actuale ale mizerabilismului

Un alt aspect al mizerabilismului rezultă din comportamentul omului modern. Ahtiat după câștig, confort și plăceri, dornic de putere și adulare, omul vremurilor noastre se arată dispus la orice sacrificiu, numai ca să-și poată atinge țelurile sale: visele romantice ale tinereții, prietenii deveniți

nefolositori, rudimentele de rușine și conștiință, toate acestea sunt jertfite ori de câte ori interesele o cer. Pentru că după standardele îmbuibăților, numai astfel se realizează un adevărat om pragmatic, altfel spus, numai în acest chip el devine un ticălos apreciat și cu pretenții într-o lume profund ticăloșită. În sfârșit, dar nu în ultimul rând, o altă față a mizerabilismului se vedește atât în gusturile și preferințele cultural-artistice ale parvenitului de lângă noi, care de regulă oscilează între penibil și detestabil: cărțile și tablourile cumpărate, distracțiile vulgare de care se simte atras, programele de televiziune urmărite, muzica ascultată acasă și în mașină (manelele îl dau gata!), cât și în modul - cel mai adesea șocant - cum se exprimă, se înțolește și își etalează luxul greoi și înzorzonat.

N.B. După acest excurs, cred că nu-i greu de priceput că mizerabilismul este aidoma unui vierme vârat în hreanul lumii civilizate, care, în proliferarea sa, manifestă un deosebit apetit pentru nuanțe și forme locale de exprimare. Deosebim, astfel, un mizerabilism regional și altul național, precum și un mizerabilism al fanatismului și terorii din Est și Vest, situat față-n față cu cel al prefăcătoriei, minciunii și hoției, încât nu poți să nu fii de acord cu concluzia finală a scriitorului german Stefan Heym din romanul său *Relatare despre regele David*: "Într-o lume de eunuci, nu merită să te porți ca un adevărat bărbat..." Cât privește mizerabilismul românesc, cine poate să pună la îndoială supremația pe care ne-am adjudecat-o la acest capitol, ca de altfel în toate domeniile certate cu decența, bunul simț, ordinea și disciplina?! Iată de ce spațiul românesc colcăie de dialecte și subdialecte ale mizerabilismului autohton: al celor putrezi de bogați și al celor săraci lipiți pământului, al trufașilor și al umiliților, al parlamentarilor și al șomerilor, al târfelor și al cucoanelor simandicoase, al maneliștilor și al tuturor agramaților din presa scrisă și vorbită, al moldovenilor, sudiștilor și ardelenilor, cu toții bălăcindu-se, mai mult sau mai puțin, în mizerabilismul urât mirositor al balcanismului.

POEMIE

Vasile DIDOACĂ DOJANĂ

GÂNDUL

Trece grăbit peste munți
Peste câmpia golașă
Peste ape și punți
Depășește lumina codașă.
Lasă în urmă popoare
Deplânge pe morți și pe vii,
Nu cunoaște războaie
Gândul e sihastru-n pustii.
Nu bagă în seamă pe nimeni
Zboară nevăzut înspre tine,
Pegasul e creat fără pînteni
Se hrănește cu iluzii-n ciorchine.
Dezamăgit cade pe gânduri
Uneori zace, de nimeni știut
Se-așează cu rândunelele-n rânduri
De toamne mereu fugărit.
Îi plouă în zile cu soare
Și-i ninge în miez de cuptor,
Din zborul zorit coboară agale
Soarbe eternitate chiar din Izvor.
Ostenit și pierdut în vâltoare
Își găsește odihnă la tine,
Indiferența cumplit îl mai doare
Însetat bea lacrimi din două rubine.

NU DOAR O ZI...

Când Dumnezeu a plăsmuit femeia
A așezat în ea tot ce-a avut mai bun,
Din Sacrul Foc i-a transferat în inimă
scânteia
Prin labirintul vieții să-și croiască drum.
I-a dăruit iubire și zâmbetul pe față
Să poată transforma planeta încercănată
Și ochii mari, mirați, cât zarea fără pată
Cu pescărușii minții s-alunge ceața
înlăcrimată.
Din sclavă, a ridicat-o în slăvile cerești,
Bărbatului să-i fie, în viață, însoțitoare
S-aducă în lume prunci din cete îngerești

Pe rănilile căderii să pună dragostea
vindecătoare.

Fără femeie, nimic nu poate ființa în lume,
Tristețea grea ar cuceri întreg pământul,
Prin ruga ei s-a petrecut în Căna o minune
Fericirea dănuie la cei care păstrează
legământul.

Indiferent unde te afli în minunata lume,
Femeie generoasă, de Ceruri prea cinstită
Tu poți seca Oceane, chiar nivela genuine
În fiecare ceas, deplin, meriți să fii iubită.
Nu doar o zi pe an, sau două cu lărghețe
Să ne-ndreptăm cu gândul către tine,
La crini și ghiociei aduci un plus de
frumusețe,
Cu arcul buzelor poți înălța sau prăbuși
destine.

DE MULTE ORI

De multe ori tăcerea ne vorbește
Numai s-avem urechi de auzire,
Sihăstria, misterul vieții îl lipezește
Iar cel smerit ajunge-n unghiul din zidire.
Tăcerea ta străpunge inima din mine
Când mă frământ între război și pace
Extaziat, dansez în hora crinilor de pe
coline

Apoi mă răstignește frigul cu ale gheții
ace.

Îmi ninge în sprincene și în barbă
Neliniștea m-a cucerit în întregime,
Umbra fără chip se leagănă pe baltă
Numai cu gândul pot poposi la tine.
Distanțele ne-apropie și depărtează
Un joc pe scena sorții deja împământenit,
Între pământ și cer doar sufletul contează
Răbdarea oferă mană celui de puritate
îndrăgostit

Anotimpurile vieții se vor schimba mereu
Doar iarna mea refuză să mai plece,
Puțin câte puțin o să îngheț și eu
Doar primăvara Învierii mă va înălța din
anotimpul rece.

TOAMNA MEA

Un curcubeu de frunze e pădurea
În brumă se topesc iubirile de-o vară,
Pălesc pe cer luminile în ceară
La rădăcina verii a poposit securea.
Și mor și eu cu toamna argintie
Când păsări albe mișcă cerul,
Se duc în Cruce adâncind misterul
Pe frunte mă apasă coroana argintie.
Mă doare toamna mea de fiecare dată
S-a molipsit de timpul trecător,
Când ce-i frumos e pregătit de zbor
Mă asaltează-n vis zăpezile de altădată.
Stau troienite dincolo de lume
Răceala s-a retras, demult, și-n galaxii,
Ochii apuși sclîpesc în stele argintii
Iar steaua mea nu are încă nume.
M-a absorbit deplin tabloul toamnei
Frunzele căzute îmi iau puțin din nimb,
Îi dau Eternității toamnele la schimb
Apoi rămân ca mugurul la subsuorara
frunzei.

FRUMOASA

Cu chip de crin
Trîvit cu fir de rouă
Cu păr de noapte
Și-n el cu luna nouă
Cu fruntea-cer de vară
Și ochiul de izvor
Cu inima de pară
Și suflet de bujor
Îi ard pe buze trandafirii
În flăcări de petale
Răzbate aici parfumul
Și focul mă dogoare!

Despre Eminescu și dictatura militară temporară¹

Dan GÎJU

Continuare din numărul trecut

– Cam așa a vrut să facă și Ion Antonescu cu Mihai, dar nu prea i-a ieșit. Așa cum nu cred că ar fi ieșit dictatura militară temporară pe care o vizați dumneavoastră. Credeți că ar fi dat Ion Iliescu & Co vrabia din mână pe cioara de pe gard?

Mai degrabă ieșea un război civil...

– Lui Antonescu nu i-a ieșit pentru că regele Mihai era prea tânăr, insuficient maturizat, deși, pe undeva, Mareșalul s-a dovedit până la urmă un mare patriot, pentru că a lăsat și oamenii politici, ba chiar și curtea regală să încerce contacte cu Aliații, ca o rezervă pentru salvarea României. Pe undeva, și-a jucat rolul exemplar. Sigur că trebuia să fie o dictatură de mână forte pentru că era război. Și felul în care este judecat la ora actuală Antonescu este încă o dovadă de ce repede cedăm unor influențe din afară și nu facem tot posibilul ca să ne reabilităm eroii naționali.

– **Și la ce general român v-ați gândit dumneavoastră să joace rolul lui Franco, la noi?**

– La generalul acela care a stopat intervenția sovieticilor, Gușă, mi se pare...

– **Da, dar vedeți dumneavoastră că românii se împart extrem de repede, de fapt, sunt dezbinați tot timpul, iar în timpul revoluției deja se constituiseră taberele, dintre care una îi avea pe Stănculescu și pe Militaru, Gușă și generalul Vlad erau în alta...**

– Da, dar intervenția lui Gușă a fost salvatoare pentru că nu a complicat lucrurile. Vă dați seama ce ar fi însemnat azi, când încă mai avem trupe sovietice în Transnistria, să mai avem astfel de trupe și la București?

– **Deci, aveți o părere relativ bună față de armată, probabil și datorită faptului că tatăl dumneavoastră a fost militar de carieră.**

– Da, judecată ca instituție, armata și-a regăsit funcția, acum după revoluție, de apărătoare a valorilor fundamentale ale acestui popor. Să vă spun un singur lucru, ca o anecdotă, așa, dar care are semnificația ei. Mă aflu la Chișinău, în sediul Uniunii Scriitorilor, în clipa în care a început conflictul din Transnistria, deci prin 1991. Exact când s-au tras primele focuri de armă acolo. A fost un schimb de focuri în care militarii din Republica

Moldova au tras câteva rafale în soldații sovietici. Și am spus acolo, de față cu martori, era și Mihai Cimpoi acolo, „Domnule, în sfârșit, după decenii întregi, dacă vreți, de confuzie, de lipsă de direcție, soldatul român știe care este adversarul istoric, în cine să tragă, de cine să ne apere, nu? Au prins, în sfârșit, curaj și românii, și au deschis focul împotriva dușmanului nostru natural de o viață...

– **Dumneavoastră, însă, nu ați fost soldat niciodată, nu ați făcut armată, din câte am înțeles.**

– Pe vremea noastră, se făcea armata în cadrul facultății, o zi pe săptămână, în care mergeam și pe terenul de instrucție. Asta o vreme, nu știu cât pentru că, între timp, s-a adoptat acea formă de instruire de câteva luni la finele facultății. După terminarea facultății, de acum eram un literat cunoscut și nu neapărat din oroarea de a pierde un timp inutil, dar tot făcând niște amânări, mă gândeam că îmi este greu să mă mai pliez pe disciplina cazonă.

– **Acum nu mai este obligatorie armata, ce părere aveți?**

– Nu știu să emit o judecată de valoare dacă pentru noi, românii, e bun acest lucru. Pentru că sunt anumite clase sociale, sau chiar pături!, care făceau armata cu mare bucurie, pentru ei armata fiind o școală de calificare, de educație, de viață. Plecau din armată cu o meserie. Și să știți că în mentalitatea populară este o pată, un minus... Un flăcău care nu ar fi făcut armata era considerat, în satul românesc, ori beteag, ori incapabil. Era o dezonoare să nu faci armata. Pentru țăranul român armata era o treaptă de promovare socială. Deci, nu știu dacă poporul român e copt pentru acest lucru.

– **Sunteți familiarizat cât de cât cu literatura militarilor? Ce părere aveți despre aceasta?**

– V-aș putea răspunde făcând referire la câțiva militari celebri: Șolohov, a fost militar? Că romanul lui, Pe Donul liniștit, este contestat de Soljenițan, care spune că manuscrisul a aparținut, de fapt, unui ofițer alb și doar a fost completat de Șolohov. Dar Tolstoi este în afară de orice bănuială, a fost ofițer și a făcut războiul, se vede asta și din Cazacii, din Război și pace. Louis-Ferdinand Céline, cel de al doilea mare prozator francez al veacului XX, a scris Călătorie la capătul nopții după experiența lui de voluntar în Primul Război Mondial. Și mulți alții, Ernest Maria Remarque, Henri Barbusse, cu Focul, Antoine de Saint-Exupéry, pilot de elită, ca să nu mai vorbesc de Sven Hassel, tradus la noi într-o veselie după revoluție, de italianul Curzio Malaparte, care a făcut războiul în Răsărit, Hemingway, cu Adio, arme!, și așa mai departe... Foarte mulți autori, care au trecut prin experiența războiului, și nu ca un răcan de rând, ci în funcții și în bătălii importante, pe undeva, pot fi considerați niște scriitori militari, pentru că au trăit marea experiență a războiului, au trăit în mijlocul evenimentelor. Ba chiar se poate spune că aceste două

mari conflagrații mondiale ale secolului trecut au născut o literatură, mai exact spus au trezit o literatură importantă, reprezentată la noi de Rebreanu, cu Pădurea spânzuraților, de Camil Petrescu, cu Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război..., două capodopere...

– **Da, numai că sunt date de experiența Primului Război Mondial, pe când vizavi de al Doilea Război Mondial...**

– Da, experiența celui de-al Doilea Război Mondial nu a mai putut fi redată la noi decât unilateral, ideologic. Însă este un autor, nu știu dacă a mai fost reeditat, dar poate fi găsit, Aurel State, și cred că Drumul crucii se cheamă cartea lui, apărută după revoluție în două volume și pe care eu am citit-o prin anii '80, pe vremea lui Marin Preda – i-am dat-o și lui să o citească în vremea aceea, mi-a spus că nu se putea publica atunci –, ei bine, era vorba acolo de experiența unui ofițer de la vânătorii de munte în războiul antisovietic. El își povestea, de fapt, experiența de război, apoi pe aceea de prizonier în lagărele sovietice și de pușcăriaș politic la revenirea în România. Era o experiență autentică, pe care a pus-o pe hârtie și a avut totuși „norocul” că după revoluție a putut să apară și cartea lui. Dar asemenea experiențe au mai fost, de pildă Laurențiu Fulga cu Alexandra și infernul, însă, ce-i drept, cu anumite compromisuri ideologice care trebuiau făcute în epocă. De aceea, poate, o carte notabilă, comparativă cu capodoperele date de prima conflagrație, nu găsim azi în literatura română.

– **Rămâne, poate, cartea lui Constantin Virgil Gheorghiu...**

– Constantin Virgil Gheorghiu, da, cu Ora 25, aveți dreptate, după care s-a făcut și film... Din nefericire, este o carte care nu prea a avut rezonanță în România, s-a tradus târziu și în tiraj limitat.

– **Sau Petru Popescu, cu Dulce ca mierea e glonțul patriei... (intervenția lui Ion Iancu Vale, de pe margine, n.n.)**

– Da, experiența lui de militar cu termen redus este transpusă acolo.

– **Mă interesa însă mai mult ultimul sfert de veac.**

– Desigur, au circulat mai multe manuscrise, dar ca editor direct interesat nu pot afirma că m-a marcat vreunul anume... Nu știu un autor care să fi făcut epocă, ci mai degrabă cu experiențele lăaturalnice, închisorile politice...

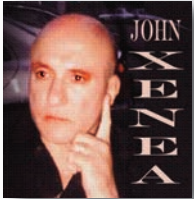
– **În final, stimate domnule Cezar Ivănescu, cu riscul de a încheia abrupt, permiteți-mi și o întrebare puțin mai provocatoare, ca să zic așa. V-ați duelat în urmă cu nici un an cu Nicolae Manolescu pentru președinția Uniunii Scriitorilor din România și ați pierdut la o diferență clară, care nu ar mai necesita comentarii. Și totuși dumneavoastră nu sunteți omul care să intrați într-o competiție doar pentru a face figurație. Pe ce v-ați bazat și ce anume nu a mers în această situație? A fost o competiție cinstită? Practic, este lumea scriitoricească la ora de față la fel de unipolară, ca în vremurile compromisului total, de acum două decenii**

și ceva?

– O să vă dau un răspuns foarte corect și foarte exact. Eu nu am candidat niciodată în viața mea pentru vreo funcție. Ba chiar m-am ferit cât am putut în perioada comunistă să fiu șef. Mi-a repugnat ideea de a fi șef în epoca aceea pentru că știam ce înseamnă, adică să te supui unor ordine comuniste, să iei multe decizii comandate de alții și să nu crâcnești, nu să fii un șef autentic. De aceea am evitat acest lucru. Anul trecut, am fost, dacă vreți, victima unei situații de felul următor. Colegii mei – eu fac parte din Asociația Scriitorilor din Iași, care are 200 de membri – mi-au sugerat să candidez și nu pentru funcția de președinte, ci de vicepreședinte, pentru că, practic, fiind ocupat cu editura, fiind și în consiliul Uniunii Scriitorilor, mai având și altele, mi-am dat seama că nu am timpul fizic necesar pentru o asemenea funcție. I-am comunicat asta și președintelui USR în funcție atunci, domnul Eugen Uricaru, prietenul meu, de altfel, că vreau să candidez pentru funcția de președinte nu ca să ajung președinte – subînțelegând că el va candida pentru un nou mandat –, ci pentru a avea un număr suficient de mare de voturi care să-i impună lui ca viitor președinte (mă gândeam că el va fi noul președinte), alegerea mea ca vicepreședinte. Asta a fost, din pornire, tendința mea. Pe parcurs, s-a întâmplat scandalul de presă care este deja cunoscut, domnul Eugen Uricaru a fost denunțat ca, mă rog, informator al vechii Securități, de către CNSAS, scandal de presă care a luat proporții, Eugen Uricaru și-a dat demisia înainte de a-și încheia mandatul și atunci, în mod fatal, candidatura mea la președinție, care era în mintea mea făcută doar ca o acumulare de voturi și de prestigiu pentru a fi numit vicepreședinte, a devenit candidatură pe bune pentru a fi președinte. Și, până la un moment dat, era cea mai plauzibilă candidatură din toate cele anunțate. Domnul Nicolae Manolescu – de altfel, trebuie să știți un lucru pe care multă lume îl ignoră, este criticul literar care m-a debutat în literatura română, el este cel care a luat manuscrisul primului meu volum și l-a depus cu mâna lui la editură; când am venit eu în București, volumul meu de debut era gata aprobat pentru tipărire – a declarat înainte de alegeri că nu candidează la funcția de președinte al USR. Și eu m-am bazat că este un om de cuvânt și de onoare, când declarai într-un anumit interviu că nu candidezi, este foarte clar. Anumite cercuri interesate l-au obligat însă până la urmă să candideze. Nu pot să spun și nu vreau să fac evaluări sau supoziții care au fost acele cercuri care l-au împins spre a candida. Fapt este că acum îmi este limpede în ceea ce-l privește – de altfel, a și declarat în cadrul ședinței de critică a Asociației Scriitorilor din București – că a candidat pentru că trebuie să se ridice, totuși, cineva care să i se împotrivescă lui Cezar Ivănescu. Deci, s-a anunțat clar ca un candidat împotriva mea.

Va urma

LUCRĂRI FILOZOFICE (PROZĂ POETICĂ)

John XENEA

PRINTRE LUPI

Sătul de-atâta zbucium mut și de-astă bolnavă societate am mers spre liniștea pădurii să caut a Sinelui dreptate. Și am pornit singur și trist, să-mi aflu Mitul Ancestral în piept cu-o inimă de aur bătând într-un acord total.

Cu-atâta freamăt printre frunze nici glasul nu mi-l auzeam, strigam, iar din plamâni ecoul cu mâna dreapta îl țineam. Da, sunt aici și voi muri, dar eu nu vreau să mor oricum, m-am oferit ca cină vieții ce-o să-și continue-al său drum.

Ninsori păgâne, geruri aspre, prea grele pentru ochii mei, unde ești tu trecută vară, cu-al tău parfum dulce de tei? Un urlat aspru și sec se- aude, haite de lupi ce trec zburdând vreau să-i opresc: gustați din mine, mi-e cunoscut acest mormânt.

Ce-am fost în lume? Toate-s vechi, cui îi mai pasă? Și ce-am lăsat privind în urmă, doar o iluzie frumoasă. Mult am iubit și-n patimi aspre mi-am rânduit întreaga viață, eu vă invit să vă-nfruptați, n-am nici o lacrimă pe față.

Se-apropie cu grijă fiara, adulmecă și mă privește, să lupt? Este în van, căci ochiul ei deloc nu obosește. Mai bine aici departe-n beznă, o cină lupilor să dau decât la masa mincinoasă cu ipocriții să mai stau.

Este-o umilă renunțare, la mine și la tot ce-am fost faimă, putere, nume, glorie, să-mi amintesc, nu are rost. Străin de legi, de lumea mută, caut o fisură de lumină, luciditatea suferinței, ce nu-mi mai e deloc străină.

Tremurătoare voci rebele, oameni bigoți cu pași nătângi, eu le-am abandonat pe toate, lăsându-mi inima-ntrestânci. Sunt Lup și rup doar cu privirea, orice proptea a existenței, NU MAI SUNT OM S-ĂȘTEPT CERȘIND, ORICE HÂRTIE A CLEMENTEI.

ÎN VISUL LUI PĂUNESCU

Șagalnic strigă al frunții ochi sub patima lumii amară tu, să nu uiți ca să dezgropi șoapta albă în vis de fecioară. A fost aieva? Să fi fost cavalerul ce-și strigă iubirea, căci fără de ea n-ai nici un rost, ești doar un plop ce-și cutremură firea.

Pe prag parinții odihnesc și-aieva plâng în neștire, e plin de rod pământul românesc dar se

destramă prăbușit în suspine. Aceluiași Domn umil ne-nchinăm strigând a câmpului șoapte și-n inimă tărșul adânc îl purtam, tremurând ca o lumină în noapte.

(Aceasta poezie am scris-o cand Adrian Paunescu a plecat din aceasta lume!)

INFINIT

Dirijorul își coordona bagheta către linia de aur a cercului. Mii de sunete își incrustau menirea pe bucățile mici de jad, nelăsând ascultătorului timp să-și schimbe frecvența.

Aceste subtilități aflate în umbră își căutau locul, nimeni nu știa de unde veneau sau cine le dăduse sens. Menirea lor era clară, un clișeu tulburător: să ordoneze atomii de la minus la plus și invers, fără să deranjeze într-un fel sau altul, saltul ultimei ecuații, o necunoscută de fapt. Viitorului îi aparține misterul, o corelare cuantică dincolo de pelicula fotosensibilă a minții...

PERLA

Născătoarea își trăia veacul în abis, nu avea nume, răspundea doar la stimuli.

În habitatul adânc al tăcerii nu puteai intra cu forța, porțile apelor se deschideau o singură dată pe an, atunci când Luna își ordona razele în formă de stea și o singură entitate avea acces la ea.

Aqua Maya, mama picăturii de apă și tânărul Yeshi, cel ce cunoștea ordinea și mișcarea tuturor elementelor.

El era scriitorul și păstrătorul cărții nescrise. În noi este amalgamul binelui și al răului, depinde ce cauți, ce-ți dorești și cum atingi inefabilul.

PUNCT DE SPRIJIN

Supra E-ul și momentele sale providențiale, un măr salbatic scuturându-și florile, o renunțare și-o așteptare discretă, nașterea fructului, o mână albă, fină, eterică alergând pe câmp adunând fire de iarbă și numărându-și clipele violet. Toate aceste ecuații nu sunt permanente în această lume iluzorie unde respirația și inspirația funcționează ca două balanțe paralele. Edenul macro-universului creat de palmele unui rabin neobosit, răsfoind Kabbalah „Cabala” și-un ultim semn aruncat pe buza unui val adâncit în visarea mării ce-și structura zâmbind procesele alchimice. Nu poți limita viteza luminii și niciproporțiile uriașe ale frecvenței sunetului, UN PUNCT DE SPRIJIN.

POARTA

Poarta celor de mâine și a celor de ieri, las această cheie ca mărturie absolută a trecerii energiei pulsatoare prin portalul universului.

V-am lăsat moștenire forța ce-și ține taina în

„amvonul templului” netăgăduind c-am îngenuncheat când am perceput unda tăcerii.

A dat sens urechii mele și-a imprimat o supersimetrie pașilor ce-și corelaumbuletul după gleznele omenirii.

Șirul lung al existențelor crestate uneori în piatră, alteori în aerul dulce, au răspuns cu toată putereacând te-am strigat.

M-ai recunoscut și m-ai îmbrățișat, SUNT DINCOLO...

ILUZORIU

Perdeaua de apă își întindea brațele dezrădăcinând algoritmic pulberealumii ce-și netezea mantia în poarta nopții.

Cei 33 de fii ai opalului își numărau nanosecundele, construindu-și constantele cosmologice. Firele de materie își arcuiau ADN-ul într-un tango galactic.

O altă existență își broda destinul înfiripându-și visele în formele delicate. Atâta candoare și atâta suferință în părți egale, durerea dând plăcerii sens.

Drumul către desăvârșire străpunge arcul de cerc al creației, iluminându-nepragul iluzoriu al simțurilor paralele.

MEMENTO MORI

Dacă privești dincolo de limitele impuse, realizezi că ești în centrul legilor galactice, ce țin sub control întreagamecanică a lucrurilor.

Această textură fină ce penetrează realitatea este expresia lui Dumnezeu. Rămâi tăcut în față ei și acestei teleportări a elementelo rinițiale și finale.

Zeul morții este un modelator, fără de care nu se poate. Învăluit într-o perdea fină, transpare uneori dezvăluindu-și misterul. Moartea este o trecere ,nu este statică, este nedefinită, perceptibilă uneori și spectaculoasă. Aburul cald „energia” ce populează lutul frământându-l cu gingășie, este un magician al timpului. Toate porțile temporare sunt deschise în fața ei, imprevizibilul drum. Filmul unei vieți, ea, moartea, este căpitanul vasului navigând pe oceanul străveziu și nestatornic. În ultima clipă se arată, o recunoști, este una cu tine, niciodată n-a stat deoparte. Îți întinde mâna să nu te-mpiedici în pragul necunoscutului și-ți depășești teama însoțind-o.

Nu există sfârșit, este un nou început, incredibil puzzle...

NECUNOSCUȚA

Moartea este o femeie frumoasă cu părul lung, cănit și piele albă. O entitate eterică de sine stătătoare, puternică și statornică, însoțitoare a formelor, iubitoare a trecerii, nestigmatizând pe nimeni, imparțială și comodă de la nașterea ființei și până la ultima respirație.

O Geisha a Lumii.

Prezentă a părții stângi, urmărind evoluția structurii matricei în devenire, fără intervenții sau atingeri. Moartea este o femeie frumoasă, maternă prin natura ei și o mare iubitoare de artă.

Artistul i-a încredințat cheia feliei de viață, Necunoscuta...

MATEMATIC

Fortăreața minții este foarte fragilă, o închisoare albă cu gratii nevăzute. Timpul curge într-un singur sens dând prioritate uneori grădinii arhetipale.

El, timpul, este părintele unor adevăruri noi, trecând cu o precizie micrometrică. Dispersia energiei se face lent, imperceptibil, doar la o scară atomică a minții poți detecta frecvența ei matematică.

Un proces alchimic în plină expansiune și-un fapt de necontestat: corpul nostru este o adevărată uzină nucleară, o buclă temporară imprimată în codul genetic.

Arta, este opera unui Geniu.

MENTALIST

Toate variabilele sunt controlate printr-un impuls discret al minții clare. Acest instrument ascuțit este util atâta timp cât îl folosești detașat transformândtotul într-un unic spectacol. Nu este ușor să fii doar un martor undeva în culise când scena este plină de actori ce-și joacă comedile/dramele, încătușați în propriile lanțuri, atașați până la confuzie de impresiile unor călătorii care de fapt nu există. Speriați și introvertiți, lipsiți de curajul de-a trecedincolo de limită.

Ignoranța este opusul credinței.

Martorul nu are voie să intervină în decor, el doar stă și privește lăcrimând în solitudine. Apele „așa cum sunt ele” curg către vale.

NIMIC

Esența ce și-a suportat conversia într-o infinitate de forme, este adaosul perfect al neașteptatelor dimensiuni. Adevărul ne ține împreună în jocul lui mistic, în simplitatea lui extravagantă.

Universuri nevăzute, intangibile, inexplicabile, își etalează misterul, vibrația și energia dincolo de aura neantului. Conexiunea totală, perceptibilă la un nivel profund, este acea speranță și vis al luntrașului că va ajunge într-un final ajutat de vâslele-i firave la mal din mijlocul Oceanului.

Particula lui Dumnezeu ce-și doarme somnul în regatul ascuns și noi toți alergând către podul speranței dincolo de lentila științei, căutând să atingem ultima dimensiune.

ADEVĂRATA CUNOAȘTERE ÎNCEPE DINCOLO DE PRIVIRE ..

Va urma

RIGOARE MATEMATICĂ ȘI STRĂFULGERARE POETICĂ ÎN VOLUMUL „POEZIA MATEMATICII – MATEMATICA POEZIEI”

Emilia Stroe

Volumul „Poezia matematicii – Matematica poeziei”, apărut la Editura Aius – Craiova, 2023, poartă semnătura cunoscutului profesor de matematică, Manole Neagu, autor al unor cărți de specialitate, dar și de beletristică. Este singurul profesor care a deținut funcțiile de director adjunct, director, inspector de specialitate, inspector general adjunct, inspector general al Inspectoratului Școlar Județean Teleorman și a obținut o serie de distincții importante, precum: titlul de „Profesor Evidențiat”, Diploma de Merit, Diploma „Gheorghe Lazăr”, clasa I, acordate de Ministerul Educației și Cercetării, Diploma Societății de Științe Matematice din România, Diploma de Onoare a Universității Politehnice din București, Diploma de Excelență a Guvernului României, Ordinul „Meritul pentru Învățământ” în gradul de ofițer, acordat de Președintele României și, de asemenea, a fost cadru didactic asociat la Facultatea de Management Financiar-Contabil a Universității „Spiru Haret”, Facultatea de Managementul Firmei, Contabilitate și Comerț a Universității „Alexandru Ghica”, Facultatea de Științe ale Educației – Universitatea din Pitești. Acest volum este al II-lea ca număr și apariție, la Editura Aius - Craiova, după „Povestea vieții mele – Oameni, Locuri, Amintiri”, 2022; spre deosebire de acesta, volumul de față este un amplu eseu, cu trimiteri la filosofia culturii și a artei, cu note și referințe critice, constituindu-se într-un adevărat reper în privința relației matematică-poezie, care, deși gândită de mulți, nu a fost transpusă sub această formă.

Structurată pe 15 capitole, din care doar câteva par a răspunde strict temei, formând nucleul în jurul căruia se desfășoară și celelalte, cartea se prezintă asemenea unui conglomerat de pietre prețioase, din care răzbat nume strălucitoare, ca de exemplu cele din școala pitagoreică, din Renaștere sau din zilele noastre. Aceste capitole merită a fi amintite: „Emoție și creativitate în matematică și literatură”, „Analogii creative între matematică și literatură”, „Matematica și literatura în slujba frumosului”, „Matematicieni vizați de pasiunea scrisului”, „Poeți atinși de fascinația matematicii”, „Matematica poeziei”, „Poezia matematicii”.

Există apoi pagini dedicate poeziei vizuale, caligramelor, în speță, pifilologiei, adică aceluia curent literar pornit de la litera grecească π și cuvântul „filologie”, sau pagini consacrate epigramei. Autorul consideră că există „o întâlnire atractivă între matematică și literatură” și că, limba română, în ciuda „grandorii” ei de odinioară, astăzi este supusă unui mare pericol, anume acela al vulgarizării – vezi capitolul „Grandoarea limbii române și primejdia vulgarizării ei”.

Ultimul capitol, „Un om de știință cu suflet de poet” creionează portretul profesorului universitar Ștefan I. Gheorghită, mentorul său, care i s-a revelat ca un model uman și profesional în perioada comunistă, când aceste tipare de omenie și profesionalism erau atinse de latura politicului. Cu o sensibilitate deosebită, autorul îi prezintă portretul prin scrisorile sale, aducându-ne în față chipul acestui profesor, „inovator în mecanica fluidelor”, admirator și cunoscător al artelor plastice, poeziei și muzicii, dispărut mult prea devreme dintre noi.

Profesorul Manole Neagu, adevărat dascăl, se adresează publicului său, cititorul, atât la începutul cărții, cât și la final: la început – pentru a-l conduce în călătoria „prin hățiturile dintre matematică și literatură, două domenii ale cunoașterii și creativității umane”, iar la sfârșit, deja îl consideră un „îndrăgostit de frumosul din matematică și poezie”, cerându-i un dram de îngăduință, așa cum Sfântul Vasile cel Mare își învăța auditoriul: „să luăm din cărți cât ni se potrivește și cât se înrudește cu adevărul, iar restul să-l depășim”.

Acest cititor poate fi împărțit în câteva categorii și anume: unul cu predilecție către matematică și științele exacte, mai puțin către literatură; altul cunoscător și consumator de poezie și artă, dar fără înclinații spre matematică; un altul care le iubește și le practică pe amândouă și, în fine, un public cititor care nu este interesat nici de una, nici de alta.

Poate că pentru acesta, autorul a propus epigramele, pentru descrețirea frunții, în capitolul „Zâmbetul matematicii în creația literară”, iar pentru cei ce nu agreează matematica a scris capitolul

„Matematica elogiată metaforic”. Oricum însă, niciun cititor nu poate rămâne pasiv în fața puzderiei de citate aparținând unor matematicieni celebri, citate pe care profesorul Manole Neagu le pune peste tot în carte, le presară printre poezii, cu scopul de a ne modifica viziunea, de a medita asupra lor, de a ne pune întrebări și de a răspunde, poate cumva, mai motivat și în consecință de cauză.

Iată câteva exemple:

„*Poezia și matematica sunt surori, se află în aceeași paradigmă culturală*” (Solomon Marcus);

„*Matematica și arta izvorăsc din partea cea mai curată a sufletului omenesc. Numai că arta este expresia pură a sentimentului, pe când matematica este expresia cristalină a rațiunii pure*” (Henry Poincaré);

„*Matematica cere tot atâta imaginație ca și poezia. Matematicile pun în joc puteri sufletești nu mult diferite de cele solicitate de poezie și de artă*” (Ion Barbu);

„*Matematica pură este, în felul său, poezia ideilor logice*” (Albert Einstein);

„*La mulți oameni înțelepți se simte o lipsă, ei nu posedă destulă fantezie și este sigur că cineva care nu e puțin poet nu poate fi un matematician strălucit*” (Karl Weierstrass);

„*Adevărata esență a desfătării, a exaltării (...) poate fi găsită atât în matematică, cât și în poezie*” (Bertrand Russel).

Considerată „poezia minții”, în timp ce poezia ar fi „matematica inimii” (Eugene Smith), sau „regina științelor”, de majoritatea, matematica oferă un limbaj universal, formalizat și abstracțizat, cum spune Galileo Galilei. Așadar, pentru descifrarea misterului universului e nevoie de limbajul matematic. Și, mai adaugă el că fără acest limbaj, „omul pribegeste într-un labirint întunecat”.

Făcând elogiul numărului π și al șirului lui Fibonacci, autorul aduce în discuție numele mai multor matematicieni, dar și artiști, mai ales cei din Renaștere.

De asemenea, pentru o înțelegere mai clară a secvenței Fibonacci, prezentă pretutindeni în natură, în plante, este evocat Eminescu, cu poemul „Cu mâne zilele-ți adaogi”:

„*Cu mâne zilele-ți adaogi, / Cu ieri viața ta o scazi, / Și ai cu toate astea-n față / De-a pururi ziua cea de azi.*”

Fie numai pentru aceste două adevăruri matematice, pentru meditațiile pe care le-au generat de-a lungul anilor și tot se merită a zăbovi și noi asupra acestei cărți. Florica T. Câmpan compară cândva frumusețea adevărilor matematice cu puterea de seducție a basmelor din „O mie și una de nopți”. Contemplând arhitectura și operele ingineresti de-a lungul câtorva milenii de civilizație, înțelegem, cum

spunea academicianul Grigore Moisil, rolul matematicii în societate și în viața de zi cu zi.

Cu un simț al selecției și sintezei deosebit, autorul volumului de față a extras dintr-o amplă bibliografie – atât clasică, respectiv cărți în format tradițional, de librărie și bibliotecă – texte relevante pentru frumusețea și „poezia” matematicii, dar și pentru „matematica poeziei”, adică mai ales poeziile cu formă fixă: sonetul, rondelul, trioletul.

Un poet și matematician deopotrivă, de înaltă ținută, este Ion Barbu – Dan Barbilian, asupra căruia autorul insistă pe câteva pagini bune, cu citate privind concepția sa despre poezie și matematică, dar și cu foarte multe poezii, a căror originalitate, profunzime și claritate a expresiei impresionează la modul absolut. În încheiere, am ales câteva din opiniile sale, devenite adevărat crez poetico-artistic, precum și poemul „Joc secund”, model de conexiune a motivelor poetice, picturale și muzicale în ceea ce se cheamă sinestezie, adevărată bijuterie literară, pe tema artei ca „joc secund”, după modelul ideilor platoniciene, primare, poate de natură matematică.

Iată ce spunea Ion Barbu: „*Oricât ar părea de contradictorii acești doi termeni, la prima vedere, există undeva, în domeniul înalt al geometriei, un loc luminos unde se întâlnește cu poezia*” și: „*Ca și în geometrie, înțeleg prin poezie o anumită simbolistică pentru reprezentarea formelor posibile de existență. Acolo unde geometria devine rigidă, poezia îi oferă un orizont spre cunoaștere și imaginație*”.

Genialitatea sa a fost evidențiată de academicianul Gheorghe Mihoc: „*Matematicienii români care au creat ceva în știință au avut, fără îndoială, talent. Dan Barbilian are geniu.*”

Și acum poemul **JOC SECUND**:

*Din ceas, dedus amurgul acestei calme creste,
Intrată prin oglindă în mântuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste,
În grupurile apei, un joc secund, mai pur.*

*Nadir latent! Poetul ridică însumarea
De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi
Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea
Meduzele când plimbă sub clopotele verzi.*

Ion Văduva, „Poarta lunară” Între nostalgia paradisiului și discreția rugăciunii

Aureliu GOCI

Cartea d-lui Văduva cristalizează impresia că poetul își învăluie poemele într-o zonă de descrieri și referințe critice bine alese care pregătesc o receptare deschisă, favorabilă interpretării rafinate și substanțiale. Cartea este structurată în cicluri, și primul dintre ele, „Patul de scoici” invocă un univers de o materialitate grea care se estompează în ciclul secund, „Poarta lunară”, în care poezia devine mult mai rafinată și minuțios conturată imagistic: *Cuvântul meu nu-i de pe pământ,/ Poartă lunară/ În taina luminii,/ Poruncă, întorcându-se în depărtări./ Rugă trecută prin somn,/ Repetându-se în duhul coborât peste toate./.../ Zboruri stranii/ În vultele pescărușului/ În luptă cu zodiile,/ Rătăcesc pe sub nori/ Rostind văzduhului Crezul/ Ce va deschide poarta lunară.* („Poarta lunară”).

Autorul are o predilecție, devenind formulă tematică, pentru imaginile cosmice, pentru peisaje somptuoase din imaginarul cosmogonic care rezultă credibile prin exprimarea lingvistică. Cuvântul devine atotputernic în toate temele sale – poruncă, rugă, duh, visare – până ajunge la ultima esență, cuvântul din cuvânt. Cu acesta formulează Crezul, rugăciunea cosmică. De subliniat că această puternică atracție religioasă nu conduce la o poezie monotematică, pentru că nu este foarte subliniat religioasă, pentru că esența sa se interferează cu sugestiile din alte zone, cu alte rezoluții tematice cu care se află în solidaritate structurantă.

Un amestec intelectual de referințe complexe de ordin mitologic și de simboluri naționale, multe evenimente religioase, o ținută sapiențială cristalizează un discurs de viziune lirică ce ține la mare preț valoarea comunicativă a cuvintelor. D. Ion Văduva este un poet cu mesaj explicit care transmite sentimente și idei într-un mod unitar și coerent, fără să insiste asupra vreunei „noutăți” sau a unei exprimări eflorescente.

Apreciez ca foarte interesant și original modul în care autorul își structurează textul, în sensul că nu vom găsi pur și simplu poeme religioase de pildă, sau de dragoste, sau de meditație filosofică, ci un amalgam de elemente specifice tuturor acestor zone, pe care le interferează în desfășurarea fiecărui poem. În felul acesta creația sa atinge o plurivalență tematică, păstrând-o însă într-o unitate structurantă deosebită. Iată un exemplu: *Unde ești tu, cel de-atunci/ Cel de-acuma,/ Risipit în puzderii de stele/ În care să te descopăr./ În ce galaxie, obosit/ Te poartă mahnirea,/ Metafora care te-a îmbrăcat./ Unde ești tu, cel de-atunci,/ Cel de-acuma,/ De unde te-așteaptă/ Strada să-ți povestească/ Prin câte a trecut/ Cu iubirea de tine, de țară.* („Risipit în puzderii de stele”).

Poetul deține autocontrolul asupra discursului, metaforizează echilibrat, conștientizează repertoriul imagistic, evitând îndrăzneli inutile și mai ales, nu lasă cuvintele în libertatea unui dicteu automat. De aici și o anumită solemnitate de atitudine care păstrează direcția religiozității – și explicit, și subtextual. Astfel, toate poemele implică o atitudine dominant „naturală”, autentică, fără a lăsa impresia vreunei „inginerii” absconse. Textul nu doar particularizează universul auctorial, ci subliniază și complexitatea semnificativă a evenimentului, ceea ce conduce la unicitatea sa.

Ciclul secund „Poarta lunară” ne proiectează într-un spațiu generos în care semnificația religioasă se interferează cu interogații și meditații creștine, cu teme erotice și chiar cu aluzii politice, totul însă într-un univers metaforic și imaginar, deasupra oricăror reprezentări comune. Nu-i de mirare că o bună parte dintre texte sunt o rugăciune discretă sugerând o profundă liturghie cosmică: *De lângă lună/ Făpturile se furișează sub frunzișul/ Unde încep rugăciunile,/ Cântările pământului,/ Strânse în icoane și-n vremea/ Dată drumețului întors către Domnul./.../ Drumețele, ascultă muzica/ Sub streșini, mărturisire/ Luceafărului, în aceeași limbă/ În care se-adună desăvârșirea./ Drumețele, să luăm din lumina/ Celui fără de-nceput/ Prin cuvintele ce-nalță fruntea/ Dincolo de nălucire.* („Dincolo de nălucire”).

Deși marcarea ciclurilor vrea să sublinieze dacă nu o schimbare de registru, măcar o mutație de tonalitate, totuși volumul afirmă o unitate semnificativă remarcabilă, un bloc monolitic, o consecvență de atitudine și viziune evidente.

Spre finalul volumului caracterul religios, de

→ Continuare în pag. 15

UN POET- ION IANCU VALE

HENRI ZALIS

Nu lipsită de dure și controversate sincerități, placheta lui Ion Iancu are dublul merit că însoțește magnetismul mărturisirilor de un dramatism supravegheat. Se poate lesne vedea încă din titlul culegerii de versuri „Lupii la Mare” că la rădăcina mesajului autobiografic stă un mod personal de a fi lapidar, transparent, colțuros, note tipice pentru opțiunile personajului boem ce prospectează memoria din străfundul unei fixații. Memoria sa, înconjurată de stratificațiile existențiale ce i s-au pus de-a curmezișul, dar asumându-și evaziuni în alte direcții, explicative, apreciative. Ion Iancu găsește accente memorabile pentru lumea sa tulburată de căderi: „Iar când tot bând, ajung la apogeu / într-o întunecime de crevasă / Răstorn și sparg tot ce-i pe masă / înjur și strig precum un derbedeu / A doua zi mahmur când mă trezesc / cu duba-n balamuc de nu sunt dus / Din nou amenda să plătesc sunt pus / ș-as vrea să fug, să pier, să mă topesc / Și sunt hulit precum o vară secetoasă, / De toți tembelii ce-mi roiesc în jur / Ei neștiind că sunt făcut să-ndur / O

→ Continuare din pag. 14

spovedanie smerită, se accentuează, iar discursul se umanizează sub luminiscenta Credenței. Dar există și anumite accente de caracter diferit – o pasiune pamfletară, alături de dominante simbolice eminesciene: marea, pădurea, noaptea, cartea, dar și o eflorescență de înnoire a universului eminescian, deși dominantă referențială rămâne filosofia lui Emil Cioran: *S-aștepți la marginea zării/ Ca și mine/ Să se vestească lutul de cuvinte/ La bordul unui avion,/ Să se citească din Cartea amăgirilor/ Păstrată-n caseta Cioran/ Sau în depresiile filozofului/ Rândaș la propria insomnie./ Deghizat în nebun,/ Nero mistuia cetatea eternă/ În disprețul focului/ Față de cei prezenți,/ Linșați de propriile umbre,/ /...// („Linșați de propriile umbre”).*

viață ca o iarnă viforoasă.” Rebel, excentric, nepotolit în provincia deznădejdlor lui, sarcastic și prăpăstios, cu mijloace preluate probabil din instinct de la iconoclaștii Dimitrie Stelaru și Marcel Gafton, Ion Iancu etalează într-un „Antet” profesia de credință a damnatului orgolios, atent să nu-și înmoaie penița în impurități: „Poet cinstit, alcoolizat și dur / râvnind la tihne nepermise / mi-am înjugat pornirile aprinse / nevrând la bara vieții strâmb să jur /... în țara mea bogată și râvnită / perpedesist sărac și-un pic nebun/ metale rare m-am pornit sa-adun / Și să le cern prin îndoită sită / cu fața aspră de pirat / și sufletul fragil de floare / doar soarelui vândut m-am dat / și lutului de sub picioare / m-am rupt cu dărnicie în bucăți / ca dintr-o pâine-n sân purtată / m-am împărțit la drepti și hoți / și n-am cerut la nimeni plată / poet cinstit și alcoolizat și dur / râvnind la tihne nepermise mi-am înjugat pornirile aprinse / nevrând la bara vieții strâmb să jur”.

„CONTEMPORANUL”, 20 aprilie 2000

„Poarta lunară” reprezintă a noua carte a d-lui Ion Văduva din ultimii 10 ani, timp în care domnia sa nu a încetat să-și îmbogățească biografia. A publicat versuri în toate revistele literare importante, iar în volum a debutat la 66 de ani cu cartea „Bluze de vânt”, ed. Betta, 2011. Au urmat „Lumină nenserată” (2012), „Descântec de fluturi” (2014), „Anotimpul verbului a fi” (2016), „101 poeme”, colecția Ideal – Chișinău – (2016), „Călăuză și cântec” (2017), „Rădvanul cu îngeri” (2018), „Conspirația cuvintelor” (2019).

După cum se vede, poetul este un împătimit al versului într-o epocă în care s-a cristalizat creația postmilenaristă, dar autorul reactivează într-un mod original „corola de minuni a lumii” prin structuri de semnificație proprii, de certă valoare lirică, fără corelații post-postmoderniste.

POEME

Ionuț CARAGEA

Dintr-o suflare

ziua aceasta
o voi petrece în mine
ca și când ar fi
ultima mea zi de pe pământ

voi admira răsăritul unui gând
de pe marginea lacrimii interioare
voi urmări fluviul sângelui
cum izvorăște din muntele inimii
și face ca fiecare teritoriu al cărnii
să înflorească și să rodească

voi călători spre amintirile
ce au prins rădăcini în sufletul meu
așa cum călătorește albina spre florile
din care își procură polenul

voi începe cu locurile copilăriei
îmbrățișându-mi toată familia
și toți prietenii dragi
voi continua cu prima mea dragoste
cu exilul, cu întoarcerea din exil
și voi încheia cu dragostea mea
definitivă
încununată de surâsul copilului meu

într-un final
voi privi cum apune
gândul acela luminos
pe cerul gurii mele
dând naștere
unei constelații de cuvinte

apoi voi culege
acea constelație
și o voi dărui tuturor
dintr-o suflare
pe noul cer de hârtie

după aceea
mă voi lăsa pradă
visului meu nesfârșit
din care m-am trezit
doar pentru a scrie poemul

Pelerinajul poemelor mele

ah, dar de câte ori
mi-am îngropat umbra
așteptându-te
și de câte ori
mi-am privit umbra
revenind dintre morți
precum Lazăr
la porunca zeului Soare

tu erai acolo
unde numai imaginația
poate ajunge
mereu tânără și frumoasă
ca apa unui râu de munte
trecând prin pădurea tăcerilor
mângâind bătăile împietrite
ale inimii

tu erai ca o mânăstire
dincolo de carne, dincolo de sânge
dincolo de atingeri
o mânăstire spre care
poemele mele
mergeau zilnic în pelerinaj

tu erai ca un foc
chemându-și fumul înapoi
eu eram ca un fum
căutându-te printre nori

Ah, dar ce s-ar face viața fără mine?

ah, dar ce s-ar face
viața fără mine?
ea curgând ca un râu
fără să mai poată privi înapoi
eu populând-o cu poemele mele
care înaintează precum peștii
împotriva curentului
strecurându-se printre
inimi împietrite

sărind peste zăgazurile
unor amintiri dureroase
povestind amontelui
despre tot ce se află-n aval
și readucând aminte avalului
despre tot ce se află-n amonte

ah, dar ce s-ar face
viața fără mine?
ce sens ar mai avea
curgerea ei?

da, gura fântânii secate
știe răspunsul, dar tace
înghițindu-mi privirea

Dirijorul gândurilor

e o lume aici
îngropată sub pleoape
în pământul acesta încă viu
încă bătând din aripile nenăscute
ale inimii oarbe
încă respirând prin rănilor nevindecate
încă vorbind pe limba viselor
ce se vor a fi împlinite

e o lume aici
ca o gară la capătul
unui drum lung și obositor
în care ajunge un tren
încărcat cu amintiri și iluzii

e o lume aici
e un cor de gânduri
așteptându-și inegalabilul dirijor
pentru a da naștere
nu unei adunături de cuvinte
ci poemului

VOCAȚIA IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Anca SÎRGHIE

Continuare din numărul trecut

Este de reținut adevărul că începuturile presei românești în Lumea Nouă au stat sub semnul unor vicisitudini ale timpului, dar rămâne important să cunoaștem orientarea ideologică a acelor publicații din societatea româno-americană. Exemplificator, menționăm ziarul *Deșteptarea*, care era fondat în Michigan în anul 1914, așadar înaintea debutului presei românești din Canada. În el se lansa lozinca de tip proletar: „Nici muncă fără pâine. Nici pâine fără muncă!”. Așadar, de-a lungul deceniilor în comunitățile românilor canadieni publicațiile jucau un rol cardinal, acela de a perpetua conștiința identității naționale. Într-un mod nuanțat va exprima George Bălașu ideea apartenenței esențiale la lumea românească, oriunde s-ar afla pe mapamond, în Cuvântul românesc, publicația lunară ce apăruse în 1976 la Câmpul Românesc din Ontario. „Nu vom înceta lupta noastră până în ziua eliberării poporului român-stabilea editorul funcția de armă anticomunistă a ziarului de la Hamilton - și nu vom precupeți niciun fel de sacrificiu pentru această eliberare. Potențialul luptei noastre crește mereu, odată cu cei ce ne înconjoară, ne ajută și sunt prezenți cu nelimitata lor credință în supraviețuirea românească.” Pe continentul american se crease un front comun al românilor canadieni cu cei din SUA, unde în 1952 ziarul *Dreptatea* își lansase un similar program anticomunist și patriotic, atunci când formula chemarea: „Să slujim dreptății, adevărului, țării noastre americane și României subjugate.” Presa a slujit cauzelor pentru care luptau românii de peste Atlantic, care sufletește și spiritual rămâneau legați de patria-mamă.

Autorul monografiei dovedește o bună orientare axiologică din felul cum acordă spațiul convenit fiecărei publicații în funcție de importanța ei. În timp ce revistei lunare *Deșteaptă-te române*, care a apărut în 1915 la Hamilton, fiind cea mai veche din această selecție, dar care a durat numai un an, Ștefan Străjeri i-a rezervat doar 3 rânduri, în schimb despre *Cuvântul Românesc* din Ontario sau despre *Destine literare* de la Montréal

comentariul se întinde pe 6 pagini și respectiv 5 file. Atât de consistentul comentariu făcut fiecărei apariții cu o aplicație de analist al jurnalisticii, îl absolvă pe autor de orice concluzie, căci cititorul găsește suficiente puncte de sprijin spre a o formula și singur. Publicistica românească din Canada, căreia se alătură posturile de radio și de televiziune, cu amplitudinea lor superioară de emisie, păstrează peste timp dovada limpede că diaspora nu s-a îndepărtat nici sufletește, nici spiritual de țara-mamă, ci a căutat permanent căi de a trasa punți de legătură cu ea, chiar slujindu-i idealurile.

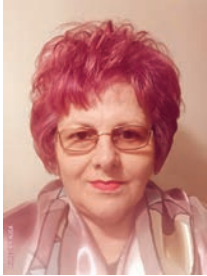
Capitolul 6, dedicat personalităților româno-canadiene, prin natura sa, a solicitat autorului o responsabilitate morală majoră și nu mai puțin o putere de discernere axiologică specială. Divizat pe trei subcapitole, acest florilegiu al celor 88 scriitori și oameni de presă, după care au fost prezentați 67 artiști, urmând 73 oameni de știință și lideri comunitari, conduce cititorii prin ceea ce s-ar putea estima a fi elita societății românești care s-a constituit pe pământ canadian.

Față de aspectele ample istoric din paginile anterioare, aici se coboară la nivelul celular al destinului individual. Fiecare personalitate poate fi un model prin calea aleasă pentru a se realiza într-un domeniu fundamental al artei, al științei, al vieții politice sau sociale. Ajunși în Lumea Nouă, românii și-au dovedit spiritul inventiv, puterea de muncă, transformând visul cu care au pășit pe pământ canadian într-o împlinire și chiar într-un succes. Au ajuns în comunitățile românilor actori prestigioși, artiști ai penelului, ai muzicii sau condeiului și oameni de știință remarcabili. Din argumentarea monografului reiese că unii dintre ei au avut geniu. Felul cum ei s-au impus pe scena societății canadiene și chiar pe cea mondială poate să umple sufletele cititorii de admirație și prețuire.

Orice încercare de exemplificare simțim că ar diminua pe cei rămași nenominalizați. De aceea lăsăm lectorii să descopere în cartea lui Ștefan Străjeri pe cei mai înzestrați dintre conașionalii noștri care au ales să ducă bunul renume al României atât de departe. Întrebarea pe care nu ne-o putem reprimă se referă la acel mod operandi pe care autorul, locuitor în SUA, țara vecină, l-a adoptat, ca să se orienteze, să se documenteze și cu ajutorul tehnicilor moderne de comunicare să intre în relație directă cu unii dintre contemporanii noștri. Dar nu este cazul tuturor celor prezentați în monografie. Sursele livrești au fost și ele exploatate într-o cercetare întinsă pe cel puțin 6-7 ani

→ Continuare în pag. 20

ECOURI CULTURALE

Aurelia RÎNJEA

Cu un parcurs literar de excepție, Revista de literatură, artă și cultură „POEZII PENTRU SUFLETUL MEU”, fondată în 30 octombrie 2018, la Montreal, Canada, iată a ajuns la nr. 10/2023, număr pe care cu mare onoare și bucurie o să vi-l prezint astăzi.

Revista începe cu prezentarea unui eveniment de mare succes, GALA ARTELOR ediția a 3-a MONTREAL, despre care ne vorbește mai întâi domnul Johnny Ciatlos Deak, senior editor Globart Universum, care îl consideră o „sărbătoare a excelenței și a sufletului”, cât și personalități marcante ale culturii contemporane, doamna Ana Maria Surugiu - jurnalist Montreal, Otilia Tunaru, Diana Serena Bunea - Corespondent „Literatura de azi” la Montreal, care ne readuc în prim plan atmosfera efervescentă a evenimentului, pulsul culturii, care trasează de fapt direcția spre care ne îndreptăm, de asemenea mesaje și impresii la ceas Aniversar, despre acest excepțional eveniment din partea cititorilor: Mihaela Lapin, Gabriela Raucă, Ana Munteanu Draghici, Camelia Calin, Alice Horak, Liliana Roibu, Andreea Damian, Pica Boștină, Rafila Samoila, Diana Bunea, Maria Baba, Monica Grecu, Leonid Seremet, Violeta Bobocea, Martha Tecler, Eva Halus, Cristina Florea, Daniela Brinzoiu, Ecaterina Rolea, Lăcrimioara Iva, Ileana Pascu, Elena Haidet, Georgeta Lepadatu, continuând cu prezentarea LAUREAȚILOR GALEI ARTELOR ediția a 3-a. Un eveniment cu ecouri culturale de excepție, cu înalte valențe axiologice, care au atras aprecieri ale oamenilor de cultură din întreaga lume. Ne întâlnim iată din nou, la o masă rotundă a românilor, precum o Masă a tăcerii, a unor Apostoli ai cuvântului, spre a împărtăși lumii trăirile, aspirațiile și bogăția sufletului românesc.

Gelu Dragoș (România), ne invită într-o atmosferă de poveste românească, cu Feți frumoși și Ilene Cosânzene, într-un miraj al iubirii, amintindu-ne că e „vremea basmelor”, care vine ca o necesitate în această lume dezvrăjită în care trăim, în care oamenii nu mai visează și nu mai spun povești. O frumoasă prezentare a poeziei lui Gelu Dragoș e realizată de către Carmenela Felicia Băințan în ICONOGRAFIA IUBIRII ȘI TRISTEȚII.

Aurelia Codescu (România), ne aduce un frumos început de toamnă... într-o atmosferă feerică plină de nostalgie, care treptat se instalează și „în gând” ... „Iubirile se nasc, se sting încet și mor...”

Cristian Pavel (Canada), ne oferă o emoționantă lecție

de iubire și iertare, o ULTIMA ZI, ce leagă trecutul cu prezentul și viitorul, printre picături de ploaie cu reverberații lăuntrice profunde.

Lăcrimioara Iva (Italia), ne prezintă un cumul de reflecții existențiale, aforistice, care te surprind într-un mod atât de plăcut, astfel că eu, recunosc, le tot recitesc... Mulțumesc Lăcrimioara Iva pentru atmosfera plină de sens indusă!

Aurelia Rînjea (România), redau lumea mea, care a început lângă un munte de sare, grădina cu meri, hora de viori, locul unde Poezia a fost doinită prima dată, alături dă Părinții și Bunicii, precum niște Sfinți.

Liliana Badea-Cârstea (România), ne poartă spre nemărginire, până vedem „răsăritul”, într-o continua Trecere, într-o acumulare de ieri și de azi, de trăiri într-o permanentă căutare de sens a sufletului.

Prin **Mircea Ruștiuc** (România), care ne oferă PICTURĂ, ulei pe pânză, deja a venit primăvara, cu o explozie florală și coloristică, ce-ți transmite starea de bine, de regenerare a firii.

Ioan Romeo Roșianu (România), în Nevoia de Divinitate și refugiul în tine, face o radiografiere profundă a lumii în care trăim, cu ochiul ager al omului de cultură, în care ne punem întrebări la care încă nu avem soluții, fără să putem să discernem calea.

Arpad Toth (România), vine cu zile senine, în care divinul se împletește cu mundanul într-o comunicare firească, singurul care poate aduce adevărata pace și iubire pe pământ.

Ligia Ana Grindeanu (Statele Unite ale Americii), frumos se regăsește în poezie și ne colindă românește, într-o „Liniște de albastru”.

Melania Rusu Caragioiu (Canada), ne spune povestea Pruncului Iisus, aducător de „iubire pe pământ”, pe care îl trăim cu bucurie an de an, într-o profundă și curată metamorfoză.

Valer Ariton (România), prin poezia PIȚIGOII, vine cu miracolul naturii, atât de generos! Citind, eu retrăiesc copilăria, regăsesc spiritul naturii care m-a încântat întotdeauna.

Ana Munteanu Drăghici (Statele Unite ale Americii), trăiește amplu, între căutări și virtuți umane pe care le crește. „Distanțele nu-ndepărtează prietenia, / Cum sufletul nu părăsește poezia”, într-o confesiune emoționantă.

Violeta Bobocea (România), ne provoacă să răspundem și noi la întrebarea De ce scriem? Cât de frumos este când vezi cum fiecare trăiește, în felul său, această minunată taină și dar de la Dumnezeu!

Gheorghe Avram (România), ne poartă pe poteci de dor, rememorând amintiri, în care mulți ne regăsim.

Ileana Pascu (Spania), cu răsărituri și apusuri, gânduri și nostalgii de toamnă, ne îmbie în „susur de frunze” ... „Din nou în primăvară, să înflorim frumos”.

Rubrica „ROMÂNI DE SUCCES” ne onorează cu un interviu cu Sanda Ladoși, realizat de **Camelia Florescu**, un interviu acaparator, în care descoperim ce înseamnă pentru ea muzica. Consideră că „Dumnezeu ne-a lăsat cu o menire pe pământ, că fiecare are drumul lui, că nu

trebuie să ne abatem de la el, trebuie să ne vedem cu bun simț de traseu și să-ncercăm să trecem cât mai frumos prin viață”. O dăruire de sine și o misiune personală înțeleasă corect.

Stoiciu Melania (România), ne oferă desen și pictură, culori vii, personaje magice, toate într-o binecuvântare și o pace, care privindu-le, ți se așează peste suflet.

Vasile Dan Marchiș (România), ne aduce un interviu inedit cu Îngerul Păzitor, comunicare care pe mine m-a fascinat dintotdeauna, lăsându-ne să descifrăm dincolo de cuvinte, cum acest dar divin ce trebuie crescut și dăruit, poate aduce pace și bucurie, zic eu până și lui Dumnezeu.

Leonid Șaramet (Canada), continuă și dumnealui miracolul creației, cu prețuire pentru iubire, creatori... și ușița tainică a inimii.

Nicolae Petrescu Redi (România), aduce în prezent rememorarea trecutului, a lui Ștefan cel Mare, ne invită la reflecții, alături cu copilul din el care acum „se joacă de-a oamenii mari”, încercând să înțeleagă viața.

Aurel Roșca (România), frumos ne definește poezia: „îndorurare de cuvinte”,... „aventură în Nemurire”... „Clipa iubirii”, cu reflexii existențiale care surprind.

Ion Anton Datcu (Canada), vine cu un strigăt Unde este Țara Noastră? care a adunat în el realitatea tristă și adevărată în care trăim. Stau și mă întreb, când oameni precum dumnealui, vom reuși să formăm o masă critică să schimbăm ceva spre binele Țării? Ajută-ne Doamne!

Ofelia Armașu (Canada), vine cu pictură icoane pe sticlă, în care redă scene și personaje biblice, cu puternică încărcătură hristică, realizate cu sensibilitatea lăuntrică a pictorului, care ne dăruiește din preaplinul său.

Liviu Pendefunda (România), ne încântă cu rondelurile sale, cu „cuvinte” „universuri”, „lumini stinghere”, plutiri celeste, și cugetări stelare.

Anamaria Iliescu (România), ne vorbește despre iubire, ea însăși o Pasăre măiastră și despre viața precum o gară, care ne oferă opriri, vise, iubiri, dar „În care tot ce trăiești, vine și pleacă”.

Mara Popescu Vasilca (Canada), prezintă un fragment din cartea Nora în căutarea identității, volum cu o acțiune captivantă, care te ține în priză. Te face să te simți în mijlocul acțiunii și să empatizezi cu personajele. Încă o lecție de viață, pe care cu măiestrie artistică, autoarea ne-o oferă.

Victor Manole (România), ca de fiecare dată este pătruns de spiritul înalt românesc, prețuind LIMBA ROMÂNĂ și valorile acestui neam, PACEA, cu rezonanțe profunde lăuntrice și planetare.

Adrian Grigoropoli (România), prin desen, Grafică DIGITALĂ, ne oferă creații ce te invită la a căuta mesajul care trebuie să ajungă la tine. Felicitări!

Elena Grădinaru (Canada), într-o Melancolie de toamnă și o confesiune reflexivă, își păstrează sufletul curat.

Trandafir Sîmpetru (România), ne cucerește cu Universul său oniric, cu un romantism ce vine în valuri, din oceanul de dragoste al sufletului său.

Pica Maria N. Boștină (România), ne poartă în COPOUL Iașului, adresându-se Luceafărului nostru cu

respect, emoție iubire și speranță.

Kessy Ellys Nycollas (România), într-o comunicare cu propriul suflet, pune întrebări, trage concluzii, într-un periplu ființial, plin de neprevăzut, invitându-ne subtil să reflectăm la misiunea pentru care fiecare venim pe pământ.

Ecaterina Rolea (România), ne dăruiește iubiri cu fulgi de soare, amintiri, mulțumind Creatorului pentru lumina și harul din scrierile sale.

Radu Botiș (România), ne colindă cu bucurii sfinte. Ne prezintă Nașterea Domnului, cu atmosfera magică a sărbătorilor, cu frumusețea datinilor și obiceiurilor maramureșene.

Claudia Hogman (Canada), ne încântă cu poezii scrise într-o frumoasă religiozitate a sufletului. Mă bucură când văd că există o preocupare crescută pentru creșterea virtuților umane hristice: smerenie, iubire, prietenie, comunicarea cu Dumnezeu.

Simona Mihuțiu (România), ne vorbește despre copilul care a fost, despre mamă, destin, în care „Suntem doar clipe tangente / Cu timpul acestui Pământ”, alături de aspirația spre divin.

Al. Florin Țene (România), ne prezintă o frumoasă cronică a antologiei Galaxy - Autori români contemporani, invitându-ne să lecturăm creațiile cuprinse în antologie.

Gabriela Raucă (Austria), ne poartă în universul ei poetic, într-o lume atât de specială, în care poezia e mângâiere, adiere, pasiune și culoare. Poeta vrea un Credit la fericire, pentru a fi pace, bucurie, iubire și împăcare, toleranță și fericire pe pământ.

Monica Grecu (Canada), prin pictură, ne oferă o împletire între abstract și realist, cu personaje bine conturate, purtătoare de trăiri care ajung la noi.

Aurelia Rînjea (România), vă împărtășesc Notele de lectură la Revista „POEZII PENTRU SUFLETUL MEU” nr. 9/2022, încântată fiind de bogăția spirituală din paginile ei.

Aurelia Oancă (România), aduce un elogiu Pâinii noastre, pentru iubire, bucuria vieții și a Dorului, atât de prezent și specific nouă.

Marian Costache (Canada), ne prezintă rubrica Știri culturale din Montreal, invitându-ne la evenimente culturale de excepție.

Carmen Smutneac (Canada), prin Pictură Acrilic pe pânză, ne prezintă un univers fascinant, care te poartă pe aripi de vis, alături de personajele atât de frumos redată prin culoare.

Nina Lavric (Elveția), ea însăși pasăre în zbor, pe aripi de timp, prin cuvânt de poem, jubilează cu toamna, printre amintiri și dorințe.

Cristina Florea (România), vine cu un frumos colind celest, de dragoste, cu un dialog cu subtile trimiteri la trăinicia sentimentelor.

Camelia Florescu (România), ne aduce neuitări, doruri și scrisori, poezii cu un puternic impact emoțional, prin mesaj și conținut.

Dumitrescu D. Mircea (România), din volumul „UN BOB DE MINTE” ne prezintă poezia „SECETA”, din care se vede clar faptul că scriitorul este un mare iubitor al acestui pământ, pe care-l trăiește adânc în fibra sufletului său.

Adela Conciu (România), ne poartă între ABANDON și DOAR... O EVĂ!, vorbindu-ne despre o iubire care să atingă infinitul.

Rubrica NOUTĂȚI EDITORIALE este semnată de **Aurelia Oancă**, o rubrică bogată în apariții editoriale, fapt care ne bucură. **Dorina Omota** (Austria), situată între prea târziu sau prea devreme, redă stări existențiale care o marchează, dar concluzia este că oricât de bun e Dumnezeu, noi oamenii prea des păcătuim.

Ionut Țene (România), ne fascinează cu profunzimea versului, cu metafore ce emoționează, într-un frumos tablou de toamnă, presărat cu iubiri.

Lucian Dumbrovă (România), în Noi... Acolo... scris cu grație Oamenilor din Ojeve, oraș în care se află CIMITIRUL ROMÂNESC DIN UCRAINA, redă o legătură pentru totdeauna în care "Ojeve-a devenit un frate-al nostru / Iar noi am devenit ai tuturor".

Luminița Traistaru (România), ne înduioșează cu dorul de mamă, de sărbătorile de odinioară, seara de ajun, într-un continuu periplu între cer și pământ.

Vasile Bele (România), ne dăruiește un super poem închinat Limbii române, alături de ispititoarea invitație: „Veniți în Maramureș"! Un octombrie care îl poartă cu gândul la cer.

Marian Costache (Canada), vine cu poezii profunde și emoționante, închinată memoriei lui Radu Gyr: „Radu Gyr, fiu al neamului românesc, / Reprezintă testamentul ce-l

moștenesc". **Mihaela CD** (Canada), înalță rugă către Dumnezeu, pentru toate ce se petrec în Lumea de azi, un Dumnezeu al ei și al tuturor, pe care îl caută, dorul de părinți, cărora le poartă recunoștința și de la care a învățat iubirea necondiționată, toate într-o iubire deplină care rămâne Al vieții dirijor.

De fiecare dată când lecturez Revista, mă încântă concepția ei ca mod de structurare din punct de vedere grafic și al conținutului. O arhitectură cu o estetică aparte, alternând de la literatură la artă și la informație, de la real la imaginar, de la concret la abstract, de la trecut la prezent și viitor.

De asemenea mă bucură de fiecare dată întâlnirea unui număr mare de colaboratori, în paginile revistei, prin scrierile noastre, fapt care te face să simți amplitudinea acestui bioritm spiritual, revigorant, regenerativ. Este frumos când descoperi că dorurile tale sunt universale, că suntem împreună, uniți prin fire nevăzute de cuvânt și de spirit românesc, în acest minunat proiect. O revistă de anvergură, care promovează valorile culturale românești în lume.

Felicit Editura Globart Universum, Echipa redacțională și colaboratorii, pentru acest dar generos oferit românilor de pretutindeni!

→ Continuare din pag. 17

de muncă intensă. La o structură atât de solidă, în care capitolele stabilite par niște verigi ale unui lanț ce se constituie logic, monograful ține să adauge în final un fel de cireașă de pe tort, mai emoționant decât oricare dintre filele anterioare.

Mărturisiri din preeria canadiană, relatate de primii imigranți și urmașii lor, titlul capitolului a VII-lea, devine un corolar emoțional al întregii construcții. Dacă în filele anterioare ideea dramatismului experienței de emigrant se putea strecura cumva neobservat, în cele 54 de flashuri din experiența pionierilor româno-canadieni crește cu o putere nezagăzuită ideea jertfei lor omenești și se spulberă falsa iluzie a unei țări a făgăduinței. Tot ce oamenii aceia curajoși au ajuns să realizeze în perioada pionieratului imigrării românilor în Canada s-a săvârșit cu o muncă eroică și cu o tenacitate care a trecut prin disparere.

Monografia lui Ștefan Străjeri este traversată, ca de un fir roșu, de ideea puterii de sacrificiu a celor care au cutezat să-și părească vetrele strămoșești, ca să se stabilească într-un Eldorado iluzoriu, în acel Promised Land, unde abia urmașii primei generații de imigranți, cu copiii lor au avut sentimentul adaptării la viața din Lumea Nouă. Până la urmă, întreaga carte este o mare poveste, cu mii după mii, cu zeci de mii după zeci de mii de destine românești. Autorul însuși le-a vegheat scriind

această carte, care l-a îndepărtat de tentația îmbogățirii materiale pentru o împlinire nobile, aceea de a oferi românilor canadieni o carte de căpătâi a devenirii lor. Volumul acesta, monumental ca semnificație și ca dimensiune, poate fi perceput drept o carte de învățătură, un abecedar al mai bune înțelegeri a ceea ce înseamnă destinul românesc în lumea cea largă. El a putut fi scris numai de o conștiință autentică de român, una dăruită cu generozitate semenilor.

* * *

Ca neostenit zoon politikon, Ștefan Străjeri va mai croi și alte noi făgașe de împlinire spirituală în comunitatea românilor americani. Pentru că am avut șansa de a cunoaște înaintea altora cele două monografii-etalon ale autorului, mi-aș permite, fără vreo emfază, să le socotesc copiii întru spirit și eternitate ai lui Ștefan, cel venit pe meleagurile nord-americane din țara cu plaiuri mioritice ale Pojorâtei bucovinene. Pentru bogăția cu care a înzestrat Michiganul și Canada românilor, dovedind un buchet de calități lăuntrice cu totul ieșite din comun, nu m-aș mira să constat, atunci când voi mai răspunde invitației de a ține conferințe literare în America de la Marile Lacuri sau în Canada, că din ce în ce mai mulți conaționali vor socoti cuvenit să-l numească pe Ștefan Străjeri „frumosul nostru bucovinean”, devenit lider al comunității în care viețuiește, unde în ceasul de față se resimte o imensă nevoie a unui spirit polarizant.

PE SUB ARCADELE TIMPULUI CU HEDI S. SIMON

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Cu prilejul sărbătorilor de iarnă, elegantă și generoasă ca întotdeauna, prietena mea, scriitoarea Hedi S. Simon mi-a făcut un minunat cadou: recentul ei volum intitulat *Luminile Trecutului*. Cum sunt, cu toată modestia, unul dintre cititorii care pot afirma că au citit cam toate scrierile acestei fermecătoare prozatoare, darul ei m-a bucurat foarte mult și, nerăbdător, așa cum este orice om când primește un cadou, am început lectura cărții.

Am reîntâlnit-o desigur pe scriitoarea care poate să te vindece de orice durere cu frumusețea poveștilor ei și această revedere m-a transportat într-o vreme pe care începem din ce în ce mai mult să o credem ca făcând parte din lumea basmelor. Hedi S. Simon, ne convinge însă că nu este așa, că această lume chiar a existat, culmea, în vremuri de tristă amintire, acelea în care oamenii păreau cuprinși de o nefirească nebulă a răului, timpurile groazei când te puteai culca seara în casa ta, cea pentru care munciseși o viață, iar a doua zi să te trezești deportat prin cine știe ce pustietăți, purtat de mâna oarbă a puterii discreționare, acolo unde ți se spunea că este noua ta locuință, deși nu aveai nici măcar acoperiș deasupra capului, iar cu tine erau și copiii tăi, la fel de inocenți, dar care ispășeau vina imaginară de a fi de altă credință sau etnie. Aceste fapte cumplite par a fi și ele de domeniul trecutului însă în subtext putem descifra un mesaj: să nu ne încredem prea mult în uitare și nici în faptul că lecția trecutului poate fi o bună învățătură pentru noi cei de astăzi!

Cu toate acestea vom afla din lectura volumului că oamenii nu numai că au avut tăria de a trece peste nenorociri, iar unii dintre ei au reușit chiar să se întoarcă la casele lor, ci și, absolut uimitor, aveau puterea de a împărți cu cei din jur extrem de puținul pe care îl aveau, puteau să-i iubească pe cei din jur, deși nu erau decât alți năpăstuiți ai soartei, că în asemenea condiții de infern oamenii au putut supraviețui fiindcă au știut ce înseamnă prietenia, dragostea față de semenul tău, dar și iubirea față de aproapele tău așa cum spun scripturile. Au rămas prieteni peste timp și, atunci când s-au mai reîntâlnit, de cele mai multe ori pe alte meridiane ori paralele, și-au dat seama că toată frumusețea aceea care se născuse din durere era și acum la fel de trainică așa cum fusese și în urmă cu șapte-opt decenii.

Poveștile autoarei aduc în prim plan oameni simpli, adică așa a cum suntem toți în fața Tatălui, dar care te emoționează cu modul lor firesc de a fi buni și prin asta

chiar înțelepți. Mi-a plăcut în mod deosebit povestea unchiului Eli, un om care este convins de faptul că munca reprezintă rostul vieții omului pe pământ, drept care muncește toată viața fără a se gândi vreodată la o răsplată. Și, culmea, se dovedește a fi cât se poate de împăcat cu viața, nu are nici remușcări, nici frustrări și nici regrete. Singurele lui clipe de odihnă erau cele în care participa, conștiincios așa cum făcea totul în viață, la slujbele de la Templu. Se mândrește doar cu un vis în care i se arăta Marele Rabim din Villna, cel care i-a spus că va trăi nouăzeci și cinci de ani însă trebuie să aibă grijă ca viața lui să nu se irosească fără folos ori în necinste. Poate că totul nu ar fi fost decât un vis ca oricare altul dacă unchiul Eli nu ar fi trăit chiar până la vârsta prezisă în vis de Marele rabin. Miracol? Întâmplare? O simplă poveste? Sau poate mult mai mult decât atât...

Am citit cu mare emoție și povestea în care autoarea îl ajută cu o sumă mică de bani pe un tânăr aflat la începutul unui drum lung și greu, iar peste vreo patru decenii, în cu totul alte condiții, acel tânăr de demult îi returnează „datoria” spunându-i că acei bani de atunci îl salvaseră cumva de la o moarte rușinoasă prin inaniție. Corectitudine? Prietenie? Recunoștință? Sau poate mult mai mult decât atât...

Oricum pentru mine devine convingător faptul că Hedi Simon este întruchiparea aceluia înțelept dicton care spune că: dăruind vei dobândi. Devine de înțeles că totul în jurul nostru este oglinda sufletului nostru, iar ceea ce suntem devine izvorul a tot ceea ce primim.

În ultimele două povestiri autoarea se lasă ispitită de farmecul și posibilitățile prozei ficționale și intră într-un fel de prezent-viitor în care aruncă o privire asupra lumii în care trăim, una în care individualismul și egocentrismul par a fi luat, cu hotărâre, locul calităților omenești care contribuiseră hotărâtor la salvarea unei luni aflate în pragul dispariției. Subtil ne vorbește despre oamenii pe care îi numește Gânduri-Rele, cei care aparent nu se deosebesc de noi însă scopul existenței lor este distrugerea. În primul rând a gândirii! Interesantă este și nvela *Timpul Regăsit* cea în care autoarea, folosind din plin posibilitățile literaturii science-fiction strecoară la un moment dat un avertisment teribil: *Omenirea nu se lasă salvată! Chiar dacă un scurt timp ai să trăiești cu impresia că ai comis fapte mari spre binele Lumii, te vei convinge în curând că oamenii se întorc întotdeauna la propriile greșeli! Brrrr!*

Lectura volumului pe care Hedi Simon l-a însoțit și de o minunată dedicație mi-a dat totuși un fior de tristețe atunci când autoarea a afirmat că el reprezintă și momentul retragerii din activitatea de scriitor. O înțeleg! Scrisul este acaparator și devorator, te arde cu intensitate și te consumă, dar foarte sincer, tare mi-aș dori să nu fie așa cum spune ea, deoarece cred că mai are încă de mărturisit multe „secrete” ale unei vieți irepetabile.

Dar nu aș putea încheia fără să-i mulțumesc fierbinte pentru minunatul cadou care mi-a luminat primele zile ale acestui an!

POEZII

Elena OPREA

Ziduri...

Mișcare
Prin tăceri răscolite,
Ziduri vorbitoare,
Lacrimi părăsite,
Case pustiite,
Umbre de bunici și părinți,
Prădate, zdrobite de timp.
Copacii din curte,
Cuvinte flămânde.
Pereții – amintiri adormite,
Pași plângători, rătăciți,
Oglinda bunicii,
Zăvorul uitării,
Ferestrele serii.
Ziduri...
Trupuri golite,
Strigăte oarbe,
Clopote stinse.

Excesul de iubire

Petale fermecate,
petale aruncate,
petale desfrânate,
petale de iubire...
Excesul de iubire
povară de trăire.
Rază de iubire
exces de fericire,
exces de nebunie,
exces de cumpănire;
Valuri de reverie,
tăceri de nostalgie,
petale de nisipuri,
iubire din adâncuri.
Vise țesute,
amoruri pierdute.
Maci sângerii,

petale târzii.
Excesul de iubire,
ce strică!

Să alergi

Să alergi desculț
Peste iarba cu rouă,
Peste dealuri și văi,
Peste sate și stânci,
Peste stele.
Privește de sus
Lumea, izvor de ispite;
Decor de inert univers
Ca o pâclă de ceață
Plutitoare peste codri sălbatici;
Poteci neumblate,
Idei negăsite în clondirul de vise
Să umbli înfometat, desculț,
Dezbrăcat de minte lucidă,
Hazard de jocuri străine,
Înlănțuit de porunci.
Să alergi mereu,
Înfometat, desculț, dezbrăcat
Deasupra Planetei.

Casa ta

Nicăieri nu e mai bine
ca în casa zidită de tine !
să curgă prin stâlpi,
prin pereți și cerdac,
temelia de leagăn și prunci.
Să vezi în oglindă chipul curat,
Neîntinat , ca zarea pe cer
Oglindă a copiilor tăi.
Fereastră de cinste, de iubire
Încărcată de ierni,
Străbătută cu greu prin zăpezi,
Prin gânduri și voci de eseu;
Să păstrezi casa curată
Ca pe o floare albă în gلاstră.
Casa e raiul din tine
Rege de fericire a dragostei divine.

RESTITVIRI – UN MESAJ BOTOȘĂNEAN LA MOARTEA LUI ARON DENSUȘIANU

Ionel NOVAC

La 2 septembrie 1900, la Iași, după o viață pusă în slujba luptei pentru drepturile românilor transilvăneni și cu sănătatea zdruncinată, trecea la cele veșnice profesorul, avocatul și omul politic care a fost ardeleanul Aron Densușianu. Născut la 9 noiembrie 1837 la Densuș (Hunedoara), a urmat, cu mari întreruperi, cursurile școlii militare din Hațeg și ale gimnaziului din Blaj (absolvit în 1860), apoi pe cele ale Academiei de Drepturi din Sibiu, pe care o termină în 1864.

După o carieră strălucită, derulată pe parcursul mai multor ani la Sibiu, Făgăraș și Brașov, din cauza ostilității autorităților locale, dar și a singurătății pe care o simțea tot mai mult în ultimii ani, în toamna lui 1880 Aron Densușianu se stabilește cu familia la București. Aici spera să găsească un teren mai favorabil realizării planurilor și aspirațiilor sale, dar și să ocupe un loc de profesor la Universitate. Însă la București nu va rămâne decât un an, deoarece în toamna anului 1881 catedra de limba și literatura latină a Universității de la Iași devine vacantă, iar acesta solicită și i se aprobă postul de profesor suplinitor.

După obținerea cetățeniei române (1882) și susținerea concursului pentru ocuparea catedrei ieșene (1883), Aron Densușianu, membru corespondent al Societății Academice încă de la 14 septembrie 1877, este numit profesor titular, prin decret regal, în ianuarie 1887. Post pe care îl va ocupa până la moartea sa, survenită în deplină maturitate profesională, la 2 septembrie 1900.

Trecerea neașteptată la cele veșnice a profesorului și militantului politic Aron Densușianu a dat naștere unui emoționant val de regrete și

compasiune în rândul tuturor celor care l-au cunoscut, i-au fost colegi ori studenți sau doar au auzit de el. Astfel că, zile la rând, zeci de scrisori și telegrame de condoleanțe, atât din întreaga țară, cât și din străinătate, au sosit pe adresa familiei, fie direct doamnei Densușianu, fie adresate copiilor Elena și Ovid, ultimul la acea dată profesor la Facultatea de Litere din București.

În rândurile care urmează prezentăm mesajul trimis lui Ovid Densușianu de către institutorul Ion Dima Patranu din Botoșani, pare-se un apropiat al acestuia, așa cum rezultă din modul familiar în care i se adresează:

*„Botoșani, 1900 Septembre în 10
Mult iubite Domnule Ovid!*

Plângem cu toții, noi toți, câți am cunoscut pe ilustrul și neuitatul vostru tată. Poporul român din cele 3 provincii de frunte ale Daciei Traiane (Transilvania, Muntenia, Moldova) plânge cu noi pierderea ireparabilă ce a încercat prin moartea lui Aron Densușianu, a marelui român, care pentru afirmarea sentimentului centripetal de rassă era invicibil... - Primesce, te rog, forte respectuos, și din partea noastră cele mai profunde condolențe. Dumnezeu să vă consoleze în această mare nenorocire.

Tot-deuna stima lui Ion Dima Patranu-Institutor.”

Mormântul lui Aron Densușianu se află în Cimitirul „Eternitatea” din Iași, parcela 7/I, rândul 7, locul 3. „Cu Aron Densușianu, afirma A.D. Xenopol la moartea acestuia, s-a stins unul din elementele cele mai destoinice ale învățământului superior... Adusese din țara lui de baștină și o învăpăiată iubire de țară și neam, care-l punea în fruntea tuturor manifestărilor naționale”.

Avatarurile texistenței în poezia lui Marius Chivu

Florian COPCEA

Continuare din numărul trecut

În consecință, pentru reconstrucția ontologică a unui univers de extracție biografică, poetul activează, în spirit și construcție, decis să iasă din golul provocat de drama alterității, un vizibil mecanism de explorare antropocentrică a realității destinată încastrării existenței în textul în care, indubitabil, sunt topite rostul și substanța versificației, începând cu substratul imaginarului și terminând cu cel al ficțiunii. Predilecția sa pentru punerea în scenă a „spectacolui” paradiziac induce impresia – și nimic nu este fals în această constatare –, circumstanțierii ființei în scriitură: „La 11:20 în salon se dă drumul la televizor/ un oraș întreg se află între noi/ dar eu privesc direct în ochii ei/ îi vorbesc despre cărți și scriitori/ scriitori de care n-a auzit/ cărți pe care nu le va deschide niciodată/ dar carnea oricum e tristă/ iar cărțile merită să rămână și/ necitite” (p. 59). Viziunile expresionist-suprerealiste asupra genezei poeziei dezvoltă inventiv, cu reluări și reveniri, cu urcușuri și coborâșuri, cu tăceri și cuvinte țipate, un limbaj fără sofistificări, dar cu un surplus de subtilități spectaculoase, străbătut continuu de tensiuni existențiale, alchimice. Gestică poeziei, produsă în acest registru, e condesată într-o retorică care iradiază sugestia valorificării tangibile a unor imagini poeticești aparent hollywoodiene, generate de re-amintire. Călătoria ființei înspre subteranele unui sine deghizat, „cu frica în riduri” (p. 58) interferează, dacă vreți, până la dedublare, cu un monolog în care cu ușurință descifrăm „sensul lumii” (George Călinescu): „Toate acestea –/ Deznădejdea mila speranța/ duiosia dragostea fricile/ amintirile mele împletite coroană/ pentru fiecare zi în care/ am ignorant certitudinea că/ în echilibrul precar al lumii/ unul dintre noi/ oricum va muri/ înaintea/ celuilalt” (p. 42). Într-un regim al firescului, extensiile realului infuzat simultan de haosul afectiv și de conștiința convingerilor estetice se stratifică, prin căderea în act, peste magia creației în care, inevitabil, vocile personajelor din intertexte le caută pe cele din poezie. Consecința fluxului și refluxului memoriei (des)figurate de opulența de ireal devenit o prelungire

relativă a realității naratoriale, este reproducerea, fără somație, a particularităților și dimensiunilor unei lumi-puzzle împinsă „în fața oglinzii”: „Ieri-seară eram în fața scenei/ cu Elena Cristina Andrei Sonia Flavia/ un stadion de «oameni vătămați/ aduși laolaltă de subtilități obscure»/ dansam urlam uitasem/ cu mâinile în aer dansam/ și te simțeam de departe/ simțeam/ cum mă duci și mă treci/ prin uitare (p.78). Din perspectivă osmotică/epistemică/paroxistică Marius Chivu este un original, un inconfundabil constructor de labirinturi existențiale în care trăitul timp-monstru este substituit timpului celest, cel din urmă fiind înțeles în tradiție transcendentă. Iată de ce putem susține că „poetica existenței” (Mircea Cărtărescu) nu poate fi altceva, pentru Marius Chivu, decât un pretext inspirat de a mitologiza, eliberat de convenții și tipare demodate, metamorfismul eternității, prin aceasta reușind să pună în relief, iconic, „inițiativa cuvintelor” (Stéphane Mallarmé): „Nimic mai greu decât singurătatea de sânge/ când cea din carnea ta nu a rămas decât/ un trup mut pe care îl plimbi/ de colo-colo prin casă/ îl ridici din pat îl urci pe canapea/ îl așezi pe un scaun în colțul camerei în care/ îți faci de lucru/ un trup pe care din când în când/ îl îndrepti spre lumină/ îl tragi la umbră/ îl ștergi/ îi pui apă/ ca unei flori fragile dintr-un ghiveci/ crăpat” (p. 115).

Alternarea planurilor (într-o ordine aleatorie, ludică a facerii poemului): prezent-trecut, trăit-văz, confesiune-(re)memorare, echivalează cu un catharsis revelatoriu. De asemenea, relitatea (i)mediată a personajelor lirice coincide, până la (de)materializare, cu cea a autorului. Trăvialul tematic asumă de acesta și transferat eroului liric, întruchipează fără echivoc temeurile lumii celeilalte care poate fi înțeleasă numai sustrăgând-o lumii reale, a cărei prezență, în Vântureasa de plastic, hotărât lucru, este imanentă. Poetul reface, în Vântureasa de plastic, atât propriul destin cât și al celorlalți, pe cei care îi extrage din efemeritatea și abisul clipei, întorcând roata istoriei, luându-și libertatea de a imortaliza în discurs „arătăriile” și biografiile lor real-ficționale, în care consistența ideatică a dorinței de a reflecta condiția poetului, pe temeiul analogiei dintre timp și creație, devine, în accepțiune barthesiană, o prelungire esențială și inerentă a textului „prin care se intră în sufletul meu” (p. 30): „Sorin a murit/ tatăl lui Cătălin a murit/ tatăl Florinei moare/ în timp ce ea tocmai deschide ochii/ se ridică/ privește în jur/ gângăvește/ face primele gesture ale revenirii// Cât îi iubesc acum/ (deși nu le-am dorit-o în acest fel)/ le-aș scie/ le-aș vorbi/ despre nebănuitele foloase ale nenorocirii/ ne-am împărți frica/ suferințele noastre s-ar alina un ape alta,/ dar nefericiți suntem/ și nefolositori unii altora/ cu stupoare suportăm/ flirtul fiecăruia cu sfârșitul// Poemele sunt rugăciunile unui dezastru/ pentru care n-ai nici un merit:/ beneficiul vinovat al suferinței” (p. 54).

POLENUL GÂNDIRII

AL. Florin ȚENE

Reflecții și aforisme de Mihaela CD - pagină de început spre filozofie

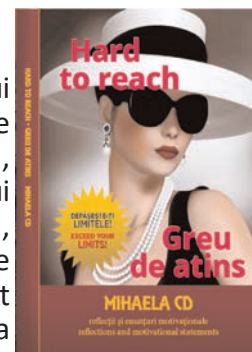
Volumul de față, tradus și în engleză, semnat de Mihaela CD, o prolifică scriitoare talentată și promotor cultural, cu merite deosebite în promovarea culturii române în Canada și pe meridianele lumii, urmează dictonul latin „*Cogito, ergo sum!*”, însumând o concepție despre viață, trăire, iubire, de loc străine autoarei. Scriitoarea fiind un exponent al acestei lumi ce oscilează între bine și rău, ea își adună gândurile, sentimentele, situându-le uneori între „*To be, or not to be*”.

Cartea este structurată în 17 capitole, abordând diferite teme, deschizându-se cu aforismul lui Alexandru Macedon: „*Nimic nu este imposibil pentru cel care încearcă*”, ales de autoare pentru a ne atenționa de la început de îndrăzneala dânzei de a aborda acest gen literar sau ca un îndemn la curaj în toate domeniile. Emil Cioran spunea într-o discuție cu Petre Țuțea că aforismul este sămânța din care încolțește filosofia. Aforismul (din grecescul $\alpha\phi\omicron\rho\rho\rho\iota\epsilon\upsilon\varsigma$ aphorizein, care înseamnă a delimita, de unde aphorismos, definiție) este un enunț concis, expresiv și memorabil care conține o cugetare, un gând adânc sau o părere cu privire la viață, cu aplicabilitate relativ generală. Cu același sens sunt folosiți și termenii maximă, adagiu și sentință. Spre deosebire de proverb, care are o origine veche și populară, despre aforisme se cunosc în general autorul (scriitor, filosof, om politic etc.) și împrejurările în care au fost scrise sau rostite.

Aforismul este expresia unui gând complet care se distinge, mai presus de toate, prin originalitate și este purtătoarea unui înțeles profund. Caracteristica principală a genului este concizia care face ca astfel de expresii să fie ușor de reținut. Aforismul e o cale de comunicare cu cititorul mult mai rapidă și mai convingătoare decât poezia și filosofia. Aforismul este un roman din care a fost eliminată epica, sau aforismul este sluga gândurilor și stăpânul cuvintelor, gândesc

înțelepții despre această specie.

Preocupată de condiția omului și de multitudinea de sentimente ce o încearcă de-a lungul vieții, Mihaela CD caută fațetele omului pentru a-i da o singură formă, aceea a iubirii. Cuvintele de înțelepciune din această carte sunt picătura de adevăr a eternității. Ea cercetează natura umană, încercând să o îndrume către drumul destinat să-l facă pe om fericit. Și cum poți fi fericit? Doar iubind, desigur. Acest fapt explică și cuvintele editorului Johnny Ciatlos-Deak: „*...este o sursă de inspirație și motivare pentru oricine se confruntă cu momente de incertitudine, frică sau dezamăgire.*”

Autoarea îndeamnă către introspecție, către acel „*Nosce te ipsum!*” care ar putea face oamenii să cunoască lumea intrinsecă de care mulți sunt văduviți. În lumea strâmbă și meschină omul tinde către măști, către roluri care îi convin, încercând să pară ceea ce nu poate fi („*Omul a atins cele mai înalte culmi, și tu poți! Mergi mai departe, nu te opri până nu ai atins punctul de destinație unde ai vrut să ajungi!*”).

Aforismele dezvăluie jindul Mihaelei CD către libertatea de gen și tematică a creației, gustul și aplicația pentru fragmentarism și fructificarea inspirației de moment, cultivarea spontaneității însemnărilor intermitente. În cele din urmă, în însemnările aforistice, autoarea își pune în valoare talentul expresiei fericite, grația verbală și concentrarea ideatică apte să realizeze o comunicare mai simplă și mai directă, vizînd un public mai larg decît cel dornic de și avizat pentru filozofie: „*Demnitatea ta este cel mai de pret lucru nu-ti lasa garda jos în nicio circumstanță/Your dignity is the most valuable thing, don't let your guard down under any circumstances*”.

Înțelepciunea cumpănită, formularea grațioasă, parcimonia plină de armonioase sugestii o face pe autoare să resimtă starea de comuniune cu ființele arhaice, mitologice din moment ce e convinsă că aforismul nu a fost născocit de om, ci de Cumințenia Pămîntului, căci „*aforismele cele mai valabile au un accent de descîntec. Ele sunt gînduri care vrăjesc*”, spunea Blaga. De aici și o serie de constatări definitorii ce se preschimbă adesea în îndemnuri și exigențe pentru a călăuzi iscusința autoarei de aforisme: „*Folosește timpul în favoarea ta căci fiecare clipă a vieții tale îți aparține!/ Use time in your favor because*

→ Continuare în pag. 26

HAIKCUURI NOI

Stejărel IONESCU

*apa se oprește,
fărmlul îi face cu ochiul
din patul de noapte.*

*universul a apus,
stelele sărută universul,
într-o haotică dimineață.*

*crâmpiele de lună,
tescuie timpul,
vântul murmură.*

*clipocește ploaia,
primăvara a apus
în mireasma florilor de salcâm.*

*cad petalele stelelor,
mireasa de lumină
le adună în poala nopții.*

*stau sub deal
ascult vântul
și mă șuier cu el în timp.*

*privesc pe geam
ascult somnul ierbii
când stelele mă îngrădesc.*

*ești o ediție nepublicată,
un lucru te rog:
recitește-mi mormântul.*

*sunt o biată piatră funerară
în mormanul
de fiare ruginite.*

*l-am găsit pe Diogene
între doage
recapitulându-și coexistența.*

*ascult vântul cum bate
scuturând
mireasma din merele coapte.*

*luna își face culcuș
deștelenind mirosul
teilor neînfloriți.*

*greierii năpustesc pământul,
nici un cântec,
doar serenada nopții.*

*se aude toamna
în fărâitul ploii mistuindu-mi
inteligența artificială.*

*noaptea sărută cumpăna fântânii,
diminețile clipocesc
în adâncuri amintirile.*

*mă sihăstrește toamna
prin hăul ei fierbinte,
roșiaticul vânt curmă ziua.*

*vizavi, nimic, dincolo, la fel,
doar interiorul meu
îmbracă mantia dimineții.*

*țiuie ploaia sacadat,
vibrând confuz
mătasea de porumb.*

→ Continuare din pag. 25

every moment of your life belongs to you!"

Prin însăși natura sa aforismul ezită între formulă și aluzie, este urmată firesc de regula tehnică. „Orice aforism trebuie formulat astfel încât să spună mai mult decât spune,” scria Blaga. Totuși, când formulezi un aforism, trebuie să-l aduci în situația de a refuza orice adaos. Un aforism trebuie să fie ceva canonic, încheiat, ca Biblia. Numai astfel, ieșit din mîna unui meșter iscusit și plin de har, el nu-și va trăda menirea - și lirică, și magică cum descoperim în cartea Mihaelei CD: „Veninul chiar dacă e învelit cu miere, omoară la fel./ Even if the venom is coated with honey, it kills just the same”.

Pe de altă parte, aforismul are aer de evidență numai când exprimă o ipoteză a inimii – starea sa de

grație și transparență exclude prezența vreunei complicate construcții a minții sau rumoarea scrâșnită a angrenajului inteligenței, o simplă bătaie a inimii închide miraculos într-un cristal un fraged univers. Un aforism e un simplu grăunte de metal nobil, sau de o sămânță de planta rară, dar are greutatea unei lumi: „Zâmbetul se reflectă în ochii celuilalt precum soarele se reflectă în apă./ The smile is reflected in the other's eyes like the sun is reflected in the water”.

Blaga ia apărarea propriei sale ispitiri, și conchide: „Literatura aforistică – în starea sa de condiment firesc, indispensabil, aparent insignifiant, dar necesar într-un savant dozaj – e sarea gândirii”. Iar eu spun că aforismele și reflecțiile Mihaelei CD sunt „polenul” gândirii a unui talent în plină înflorire, pe când Lucian Blaga spune că este: „O floare în stare de grație. Aleasă să conceapă Logosul și să-l nască”.

TUDOR ARGHEZI

**Ion Nae THEODORESCU
(1880-1967)**

A semnat: Ion Theo - prescurtare a numelui adevărat; Lara Teobald; iar din 1898, semnează ARGHEZI (de la Argesis, numele străvechi al râului Argeș).

Lucia-Elena LOCUSTEANU

„M-am zămislit ca-n basme, cu
șapte frunți și șapte
Grumazi și șapte țeste.
Cu-o frunte dau în soare, cu
celelalte-n noapte.
Și fiecare este
Și nu este.

Sunt înger, sunt și diavol, și fiară și-alte-asemeni
Și mă frământ în sine-mi ca taurii-n belciug...”

(Tudor Arghezi – „PORTRET”)

Versurile citate conturează profilul liric arghegian într-o autodefinire ce evidențiază structura sufletească contradictorie a poetului ce-și caută în permanență drumul creator.

Criticul Eugen Lovinescu îl consideră, încă din 1923: „un suflet faustian, în care sălășluiesc două suflete, ce se ciocnesc, (...), principii contradictorii ale omului modern”. Poet al perioadei interbelice, Tudor Arghezi este un spirit patetic și neliniștit, este poetul marilor întrebări fără răspuns, ce a făcut din drama existențială punctul de plecare al liricii sale.

Nicolae Balotă consideră că „scrisul lui Arghezi, înainte de a fi dramă etică sau gnoseologică, este o dramă a cuvântului”. Disputându-și locul cu Lucian Blaga, de „cel mai mare poet al românilor, după Eminescu”, Tudor Arghezi este un liric prin excelență, greu de încadrat într-un singur curent literar. Trebuie să menționăm că această perioadă se întretaie, luptând pentru supremație, afirmare curente secolului al XX-lea, unele doar românești ca sămănătorismul și tradiționalismul/ gândirismul, ultimul apărut după poporanism/ narodnicism, dar și multitudinea de curente moderne: parnasianism, simbolism, cele de avangardă, culminând cu impresionismul, expresionismul, ermetismul, etc.

Ideile estetice ale liricii argheziene se grefează în metafore revelatorii cum le-ar numi Lucian Blaga. Deși

n-a scris o Artă Poetică de tipul cunoscutelor poemelor clasice ca cele ale lui Horațiu și Boileau, și nici măcar Scrisori rillkeniene către un tânăr poet, Tudor Arghezi, în cele patru etape creatoare, și-a rezumat opiniile estetice, concepția despre poezie, despre artă, în creații, dar și în nenumărate aprecieri. Pentru Arghezi „Poezia e însăși viața, e umbra și lumina care catifelează natura și dă omului senzația că trăiește cu planeta lui în cer. Pretutindeni și în toate e poezie, ca și cum omul și-ar purta capul cuprins într-o aureolă de icoană”. „Poezia nu e numai în dragoste; poezia e în atelier; (...) în chinul omului de a se realiza; (...); Fiecare om are emoția poeziei, dar se pare că poeții au și harul expresiei.”

Poate, mergând și pe linia cerinței lui Mihail Kogălniceanu din „Introducere” – articolul devenit Programul estetic al romantismului românesc, publicat în primul număr al „Daciei Literare” - care nota că „va primi în coloanele sale, cele mai bune scrieri originale”, dar, mai ales, pe linia trasată de Revista și Cenaclul „Sburătorul”, conduse de Eugen Lovinescu, Tudor Arghezi este preocupat înainte de toate „să scrie bine, frumos și românește”, încercând „să facă din limba noastră – AUR, ARGINT și PIETRE RARE”. „Mă lupt de o viață întreagă cu cuvintele. Am căutat să le supun și, din materia lor plastică, să modelez, după gând și simțire, un veșmânt nou pentru idee, pentru sentiment, deoarece scriitorul are misiunea de a ridica nivelul limbii cât mai sus”.- mărturisește Tudor Arghezi într-un interviu din 1965.

Concepția despre poezie, menirea ei și a poetului, o/ le îmbracă în haina/ vestmântul cuvântului în numeroasele arte poetice, din toate cele patru etape de creație, cum ar fi: „RUGĂ DE SEARĂ”, „NEHOTĂRÂRE”, „BELȘUG”, „CALIGULA”, „TESTAMENT”, „EX LIBRIS”, „SUFLETULE, IA AMINTE!” „FLORI DE MUCEGAI”- pentru estetica urâtului, etc. Poezia filozofică NEHOTĂRÂRE o putem numi și monolog dramatic ce dezvăluie trăirile contradictorii ale unui spirit neliniștit, chemat de aspirația spre a cuceri necunoscutul depărtărilor ascunse, iar drama se naște din faptul că pentru poet cunoașterea este o problemă de opțiune existențială, care înobilează, iar aspirația spre cunoaștere devine criză de conștiință, în timp ce arta/ poezia e văzută ca act ce presupune muncă titanică, dusă la paroxism – motiv al jertfei creatoare: „Înveșmântat domnește, să trec cu giulgiul rupt;/ Pe coate cu luceferi, spoit pe piept cu aur/ Și tatuat cu fulger, să nu-nving? să nu lupt?”

Și aici folosește drept motiv/ metaforă al/a creației/ poeziei – „PĂINEA”, semnificând și menirea artei de a

fi hrană zilnică pentru cititor, privitor, ascultător, iar Creatorul/ Poetul, înzestrat cu har divin, metaforic e „mâna bună”; poezii sunt „visătorii”, „semnătorii”: „Ca să mă frângă-n soare, schimbat prin moarte-n PÂINE,/ Și fraților din urmă, șoptind să mă împartă.”, ca, mai târziu, în „CALIGULA”: „De pe pod, la miezul nopții, le aruncă MÂNA BUNĂ/ PÂINEA, ce nutrește truda și trudește VISĂTORII./ Mâini lăsați-le flămânde să se-acopere cu luna;/ Lebezi, așteptați ca PÂINEA să v-o dea SEMĂNĂTORII.”

În lirica lui Tudor Arghezi poezia e „cântec”, „lumină”, „taină”, „unda”, „întinsurile-albastre” în „CALIGULA”; este „testament”, „un nume adunat pe-o carte”, e „vis”, „icoană”, „vioară”, „Dumnezeu de piatră” „slovă de foc și slovă făurită”, iar versurile sunt „frumuseți și prețuri noi”, „cuvinte potrivite” în inegalabila artă poetică modernă - „TESTAMENT”, ce deschide primul său volum „CUVINTE POTRIVITE”, apărut în 1927.

Cuvântul „TESTAMENT”, ca titlu, are dublă accepțiune: denotativă = act juridic; creația devenind „bun” - „proprietate” a generațiilor viitoare; și valoare conotativă, cu multiple semnificații, poate și cu trimitere la VECHIUL ȘI NOUL TESTAMENT - cele două părți ale BIBLIEI, și nu numai, dat fiind că termenul a mai fost folosit ca titlul al unei poezii și de VĂCĂRESCU: „Urmașilor mei Văcărești,/ Las vouă moștenire/ Creșterea limbii românești/ Și-a patriei cinstire!”

Folosind un limbaj ce-și trage seva din izvorul nesecat al limbii populare, dar și din diversele sectoare ale limbii, arta poetică de sinteză - „TESTAMENT” concentrează esența gândirii estetice argheziene, într-un monolog adresat, dialogat, liric subiectiv, structurat în șase strofe inegale* ca număr de versuri - particularitate a modernismului, secvențe poetice ancorate într-o axă temporală: - trecutului inspirator al înaintașilor înțelepți + prezentul creator + responsabilitatea și menirea, datorită viitorului de a ridica valoric, prin noutate și originalitate valoarea creației.

Pentru Tudor Arghezi poetul e „un nume adunat pe-o carte”, e urmaș al experienței înaintașilor înțelepți, cu care se identifică și pe care-i prețuiește pentru efortul permanent și responsabil de cizelare a limbii, de ridicare pe o nouă treaptă valorică a creației, aducând originalitate și noutate, lucru ce-l cere și urmașilor robi ai cuvântului: valoare, prospețime și, mai ales, responsabilitate și muncă: „De la străbunii mei până la tine,/ Prin râpi și gropi adânci,/ Suite de bătrânii mei pe brânci./ Și care tânăr, să le urci te-așteaptă,/ Cartea mea-i, fiule, o treaptă.”; „Bătrânii-au adunat printre plăvani,/ Sudoarea muncii sutelor de ani.”

Transfigurarea estetică a realității presupune cunoașterea operei înaintașilor, atașament, cult al

strămoșilor, respect față de tradiție, dar și proces de distilare al graiului bolovănos. Poetul se identifică cu opera, este robul cuvântului: „robilor cu saricile pline”; „Robul a scris-o, Domnul o citește”. Majusculele cu care notează cele două substantive, devenite proprii capătă în context multiple semnificații. Dacă cea a „Robului” definește poetul și munca titanică de jertfă creatoare, sintagma metaforică „Domnul o citește” aduce în prim plan una dintre funcțiile artei, în general, aceea de înnobilitare, îmbogățire a ființei umane prin receptarea creației. Procesul de creație presupune muncă și jertfă, inspirație și meșteșug în transfigurarea metaforică a realității: „Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite/ Eu am ivit cuvinte potrivite/ Și leagăne urmașilor stăpâni/ Și frământate mii de săptămâni,/ Le-am preschimbato în visuri și-n icoane”.

Sintagma metaforică „cuvinte potrivite” dă și titlul volumului, iar metafora metonimică „leagăne” definește funcția de delectare și de înnobilitare a artei, pentru cel care o receptează, funcție întărită și de versurile din ultima strofă a poemului - artă - poetică: „Întinsă leneșă,/ Domnița suferă în cartea mea.” E transpusă metaforic și ideea participării active a cititorului.

Arghezi subliniază/ scoate în evidență, folosind expresii metaforice, și cele două funcții/ meniri ale artei: funcția socială/ „artă cu tendință”, de armă, de îndreptare, educare, etc.: - „Am lut ocară, și torcând ușure/ Am pus-o când să-mbie, când să-njure”; „Pe care ascultând-o a jucat - Stăpânul, ca un țap înjunghiat.”; dar și funcția de delectare/ de plăcere, înnobilitare prin receptare afectivă a artei: „Întinsă leneșă pe canapea/ Domnița suferă în cartea mea.” - „TESTAMENT”.

Opera - poezia - creația e definită metaforic drept „carte” - metaforă centrală, element de recurență, ce se concretizează în alte multiple metafore asociate: „bun”, „un nume adunat pe-o carte” - metonimii; „o treaptă” - sugerând și ideea continuității artei, dar și a responsabilității poetului de a aduce prospețime/ originalitate și noutate, o altă, nouă dimensiune, valoare creației. Poezia e „hrisov” - proprietate și a celui ce o receptează, e lucru sacru, dat fiind că reprezintă și „cuvinte potrivite”, „visuri și icoane”, „leagăne”, „slova de foc și slova făurită” - sintagme metaforice, care, în context, pot sugera atât valoarea spirituală, cât și munca titanică de creație, sau „adevărul/ realitatea și adâncimea trăirilor”, așa cum am întâlnit și la EMINESCU, la care poezia e și „cuvântul ce exprimă adevărul”.

Va urma

ÎNFIINȚAREA ASOCIAȚIEI ROMÂNE PHOENIX” LA SYDNEY, AUSTRALIA

Anișoara Laura MUSTEȚIU

SYDNEY, AUSTRALIA. În metropola australiană Sydney a fost înființată Asociația Română Phoenix, un proiect ambițios ce își propune să aducă mai aproape cultura și tradițiile românești în Australia.

Asociația înființată în luna ianuarie 2024 are în frunte un Comitet Executiv cu experiență profesională în domeniul culturii, cu Iulia Ștefaniuc în calitate de Președinte, Anișoara Laura Mustețiu, Vicepreședinte, Cătălin Anastase în rolul de Secretar, Cristina Iordache Yeo, Trezorier, și Smaranda Kafka în calitate de Membru onorific al asociației.

Misiunea Asociației Române Phoenix

Asociația Română Phoenix își începe activitatea cu o misiune clară: promovarea identității românești, a artei și artiștilor români în cadrul comunității din Australia. Scopul principal al asociației constă în creșterea vizibilității culturii și tradițiilor românești în peisajul cultural divers australian.

Promovarea culturii și artei românești

Prin organizarea și susținerea activităților culturale românești, Asociația Română Phoenix își propune să încurajeze atât comunitatea română,

cât și pe cea australiană, să participe la evenimente ce vizează trezirea interesului pentru cultură. Astfel, aspiră să aducă în prim-plan valorile și frumusețea culturii române, contribuind la o mai bună înțelegere reciprocă între cele două comunități.

Creare artistică și oportunități pentru talentele române

Asociația Română Phoenix oferă celor talentați posibilitatea de a-și exprima creativitatea artistică, dorind să identifice, să susțină și să promoveze artiștii români, oferindu-le platforme și oportunități de expunere și colaborare, prin care pot să contribuie la diversitatea culturală în Australia.

Contribuția la dezvoltarea culturală

Într-o perspectivă interculturală, Asociația Română Phoenix își propune să contribuie la dezvoltarea culturală a comunității locale și să consolideze relațiile dintre Australia și România. Prin intermediul activităților culturale diversificate, asociația urmărește să ofere o platformă de întâlnire și dialog între cele două culturi, sprijinind astfel procesul de integrare și înțelegere reciprocă.

Educație și transmiterea valorilor culturale românești

O altă componentă esențială a misiunii asociației este acordată contribuției educaționale pentru copiii români crescuți departe de cultura și tradițiile române. Prin programe și activități specifice, asociația aspiră să ofere suport în păstrarea și transmiterea valorilor culturale românești către generațiile viitoare.

Centralitatea în informarea despre arta și cultura română

Asociația Română Phoenix se implică activ în informarea comunității despre arta și cultura română locală, facilitând accesul la evenimente și spectacole relevante. Prin aceste acțiuni, asociația devine un punct central de referință pentru cei interesați să descopere și să se conecteze cu diversitatea și bogăția culturală a României în contextul australian. - 21 Februarie 2024 - Sydney, Australia

FILE DE JURNAL - (1) BURLINGTON, ONTARIO

Dumitru ICHIM

Azi noapte a plouat, cum se zice pe aici, cu „cats and dogs” (pisici și câini). adică rupere de nori. Puhoi! S-a întrerupt electricitatea, era 2 noaptea și tocmai mă uitam la un film horror. Ce film de groază îți mai trebuia când după câte un fulger care lumina casa ca ziua se auzea câte un trăsnet apoi vreun copac rupându-se cu un imens scrâșnet de lemn prelungit în ecurile nopții. Dar azi de dimineață, cerul senin ca un cristal, aerul curățit de praf și parcă și de zgomotul orașului dacă nu ar fi fost ferăstraiele de la oraș care tăiau copacii căzuți victimă sub cearta de neîmpăcat a bolților întunecate.

Pe la 3 după masă Matei se duce să ia poșta și se întoarce cu un zâmbet năstrușnic, dar atât de expresiv, că nu a fost nevoie de mare logoree, ci doar un semn fără echivoc, sau comentariu: „Mergem!” La ora aia nu puteam să mergem prea departe, ci undeva la vreo 60-90 de km. Așa că... Am crezut că mergem spre Niagara pentru că din autostrada 401 a luat-o pe Guelph Line, dar m-am trezit pe autostrada cu șase benzi spre Burlington, Matei conducând pe Lakeshore Dr., o minunăție de priveliște pe malul Lacului Ontario, mai ales că era o zi formidabilă după o noapte de cumpănă.

Începusem vorba despre stilul arhitectonic al unui cartier al bogaților din Kitchener. Virusul de mândrie a infectat pe cei care își permit și care cred că o casă cu cât e mai mare cu atât poate urla mai puternic despre punga proprietarul, gen arhitectonic de prin 1965-1980, un fel de cutii de piatră, niște lostopane greoaie de granit, toate zidite în serie ca de pe o bandă de fabrică. Un constructor de asemenea case de milioane și milioane de dolari m-a chemat la una din ele, avea două de vânzare, să-i fac o sfeștanie că e bântuită de duhuri rele și să-i fac o slujbă de dezlegarea cununiilor și alte superstiții arghilofile care cresc pe maidanul sufletesc al celor care nu sunt „duși la biserică”. I-am spus că nu e nici un duh necurat, că inelul nunții te-a legat pe viață și n-am cum să-l dezleg și că aici e vorba de ceva care devenise o modă cândva. Am făcut această „lostopană” de paranteză gândindu-mă la vilele din

Turkey Point sau cele din Stratford și, mai recent, la cele din golful Burlington Bay, una mai frumoasă ca alta, tocmai prin varietatea lor, eleganță și gust artist, demonstrând că nu tot ce e mare și costisitor e și high class.

Am intrat în oraș și ne îndreptăm spre Wellington Square, din centrul orașului și de pe malul Lacului Ontario. Am parcat unde nu trebuie să plătești, și mergem pe jos pe lângă tot felul de restaurante și pentru ”kosher” și pentru ”halal”, bani să ai și burtă de umplut cu cele deșarte și trecătoare ale lumii acesteia: „La Pita Halal” cu kabob, pizza, falafel și poutine, „I love Gelato”, „Irish Cream, Cold Brew”, „New Belly” cu tot felul de înghețate naturale și... ecologice și de ultima dietă! Traversăm Lakeshore și Matei mă invită să ne odihnim puțin piciorușele la „Lakeshore & Coffee Hours” și nu mai e nevoie să-i spun ce-mi doresc - o cafea „Espresso Bianca”! Mesele sunt așezate pe trotuar, în aer liber. Sorbești din cafea și din ora binecuvântată de după amiază - cafeaua de „Five o'clock”. Plătim, după un timp, și mai mergem pe străzi până ni se face foame. Pe aici, la fel de vestit ca „MacDonald”, erau în vogă restaurantele specializate în fripturi de găină „Kentucky Fried Chicken”, dar după moartea Colonelului care venise cu o rețetă neștiută de nimeni (!) fluxul cumpărătorilor s-a retras spre lanțul de restaurante care i-au făcut concurență „Swiss Chalet”. Mi-aduc aminte, prin 1970 aveam bisericuța noastră în piața Lancaster lângă un asemenea restaurant „Kentucky Fried Chicken” care spunea în reclamă că acest pui fript e așa de bun că „îți lingi degetele”. Când era Vinerea Mare, după un post atât de aspru, ieșeam cu epitaful să înconjurăm, în procesiune, biserica și cântând „Mergi la cer și Te așază”. Cred că credincioșii treceau prin cel mai nemilos examen al postului. Mirosea toată piața a carne de pui fript că în imaginația noastră păgână ar fi fost ca la a treia înconjurare a bisericii să intrăm cu toții în restaurant. Țsta zic și eu că era post! Că păcătosul, gurmandul de mine, om de humă și de glumă, tot mereu întorceam capul spre dascăl, făcându-i semn să continue cântarea ca eu să pot înghiți în sec în voie zicând și un pios „Doamne, milostiv fii mie, pofciosului!”

Deci, hoinărind pe străzile Burlingtonului, îi arăt lui Matei „The Coop”, un restaurant cu o reclamă de orătării dascălitate de cocoș. Meniul ne face să zâmbim la felul cum se face reclamă preparatelor de pui. Am comandat „Wicked Chicken”, picant cu „Arde Ieșul”, bancul olteanului, și alte vegetale + bere la țap cu guleraș plin de răcoare și poezie în amăruiul stil clasic. După aceea, dacă voiai să mergi la W.C. trebuia să te adaptezi lexicului „The Coop”. Pentru bărbați era pe ușă un cocoș, pentru femei era o găină și era și a treia ușă pe care scria „The Others” - „Ceilalți/Celelalte”.

Va urma

POHTA-N CUI ȘI ALTE POHTE (10) -ȘTRIMFLII TRII SFERTURI

Florica BUD

Mă întorc la tipsia cu lucruri dragi, pe care le-aș alege cu mintea de acum. Aș alege fără a sta pe gânduri, după rochițe, ștrimflii tri sferturi albi, de care nu m-am despărțit decât, când nu am avut încotro, adică după bacalaureat. A fost o despărțire dureroasă, fiind un articol vestimentar, drag mie. Uniforma, cămașa bleu, cordeluța albă și ciorapii trei sferturi albi făceau din mine una din multele școlărițe model ale acelor ani. Nu am avut nicio suferință legată de ținuta școlară, „Stas”. De ce să mă deranjeze? Sarafanul era mulat pe corp iar de scurtimea lui nu se prea lega nimeni. Dimpotrivă uniforma ne proteja, pe cei veniți de la țară, de răutățile inerente ale orașenilor.

În schimb, în anii de liceu am purtat tristețea părului scurt. În loc să mă bucur de codițele și fundițele albe aferente, eram tunsă ca un băiețoi. Am hotărât să îmi tai pletele bălaie, la care țineam atât de mult, după examenul de admitere la liceu. Nu există nicio legătură între tunsoarea mea de atunci și reușita la Liceul „Gheorghe Șincai” din Baia Mare. Pur și simplu am înțeles, că nu îmi stă bine cu părul lung și ca urmare, am luat hotărârea drastică să îmi las podoaba capilară la primul coafor, ce mi-a ieșit în cale. Eram atât de cătrănită de operația, la care m-am supus cu voia, încât nu mi-a trecut prin minte să îmi iau cozile acasă. Mai supărați ca mine au fost ai mei. Nu le-a venit să creadă că am luat o hotărâre singură, prima de altfel luată fără să îi întreb.

Anul întâi de liceu a confirmat că alegerea unei frizuri scurte a fost, dacă nu plăcută, măcar a fost utilă șederii mele la internat. M-a scutit de suferința de a îmi deplânge firele de păr pierdute. Venisem de la țară, unde îmi spălam părul cu apă de ploaie sau apă provenită din zăpada topită în oale mari, pe șpor. Mă limpezeam apoi cu ceai de mușețel și cu ceai din rădăcină de brusture. Apa citadină plină de clor a produs un șoc firului de păr. Nu este de mirare că a început să îmi cadă părul. Și nu numai că îmi cădea, dar mi-am pierdut și bălaiul firelor rămase. Noroc că fiind scurt, dezastru nu era chiar atât de vizibil. Așa că în

timpul liceului lungimea părului abia a depășit nivelul urechilor.

După ce părul s-a obișnuit cu apa, am ales o tunsoare dreaptă, simplă. Ar fi pretențios să o compar cu Bob-ul actual. Ambele de altfel sunt preferatele mele. Apoi am trecut la coafura „a la Mireille Mathieu”. A fost printre puținele dăți, când mi-am dorit să fiu în pas cu moda. Probabil că -- la căderea părului alături de toxicitatea apei și a mediului poluat, pe vremea aceea Baia Mare era al doilea oraș poluat din Europa -- a contat și tristețea că, venită din spații deschise, casă, curte, ogradă și holdelele câmpului am ajuns în spațiul strâmt al unui internat. Să nu mai pomenesc de ploile nesfârșite ale primului trimestru. Dar Slavă Domnului, în timp, părul s-a regenerat. Mi-a rămas spaima spațiilor mici și a zilelor ploioase. Dar să ne întoarcem la zilele de vară când puii de găină, crescând ca niște feți frumoși, deveniseră exact buni de zupă sau de un popricaș fain. Dumineca după ce prânzeam (dejunam) mergeam la biserică. Prânzul (micul dejun la noi) era același în fiecare duminică și zi de sărbătoare, ceapă friptă cu măruntaie de pui. Când ceapa era călită și măruntaiele gata, se spărgeau câteva ouă, pentru ochiuri. Nu lipsea laptele proaspăt muls de la Mândraia și pâinea coaptă în cuptor, de sâmbăta. Eu saream peste ceapă cu măruntaie, mulțumindu-mă cu o cană de lapte nefiert.

Am avut din fragedă pruncie o repulsie nestăpânită față de mirosul degajat de laptele fiert. Au încercat să mă păcălească, răcindu-l și înlăturând pelița rezultată în urma fierberii. Cum mirosul rămânea, am refuzat să îl beau. Îmi venea să vomit de la acel miros. Acum îmi găsesc scuze. Cum să îl beau, plin de cadavre de bacterii și viruși? În tinerețe am citit că laptele de vacă nefiert ar fi mai sănătos ca laptele fiert, chiar dacă vaca are TBC. Afirmă autorul articolului, că, cel nefiert are anticorpi, ce mor la fierbere. Nimic nu era mai bun decât laptele cu pâine proaspătă, unsă cu silvoii. Aceasta a fost mâncare mea de dimineața și seara până în clasa a opta, în vacanțe, la sfârșit de săptămână și în concediile petrecute la Ulmeni.

După ce vineam de la biserică ne așezam la masa de amniază. Nu prea eram prietenă cu mâncarea, ci mai mult cu joaca. Duminica voiam sau nu, era musai să stau la masă ca toată lumea. Mereu a fost multă muncă în gospodăria noastră, dar vara, ea se tripla. Ca urmare nu întotdeauna era vreme pentru prepararea salatei de bef. Așa

→ Continuare în pag. 31

MARI FARSORI, MARI GOGOMANI

Ion IANCU VALE

Această butadă făcea vogă în perioada interbelică, fiind auzită pe scenă, în discuțiile din cafenele, în discursurile politice sau citită în paginile ziarelor vremii.

Farsorul, după câte știm, este o persoană lipsită de seriozitate, care se ține de păcăleli, de farse, pe de o parte, dar și una care vrea să treacă altcineva decât este, prin minciună și înșelătorie. Gogomanul este un prostănac, un terchea-berchea, un nătărău. Este veșnicul păcălit, mințit și tras în piept de către, la fel de, veșnicul farsor. Amândoi la un loc „vajnici și bravi” români.

Cum spuneam, între cele două războaie mondiale, această vorbă de spirit circula atât în scris, cât și pe cale orală. Și cum nimic nu este nou sub soare, iar „noul este vechiul dat de-a binelea uitării”, poanta anilor treizeci și ceva este și acum valabilă, la fel de mult, ca și pe vremea bunicilor noștri. Cine sunt, până la urmă, farsorii și gogomanii și care sunt farsele și gogomaniile lor? A celor actuali, bineînțeles. Că de cei vechi nu se mai interesează decât istoricii și analiștii politici, pe când cei prezenți se află în atenția tuturor semenilor.

Se poate spune că farsorii actuali nu sunt alții decât marii politicieni ai zilei, marii demnitari sociali și toți cei care, într-un fel sau altul, au un cuvânt greu de spus în ceea ce înseamnă existență socială. Sunt cei care din '89 încoace, în virtutea unei „democrații de șatră”, își fac de cap într-o țară „a tuturor posibilităților”. A tuturor șanselor de a eluda fără

scrupule și teamă tot ce reprezintă dreptate, etică și echitate, omenie, patriotism, naționalism și chiar credință. Aceștia nu sunt alții decât cei care, într-un fel sau altul, prin metode uneori de-a dreptul imorale, au ajuns în fruntea bucatelor. Punând mâna pe pâinea și cuțitul națiunii, împart și își fac parte după cum le dictează instinctul lor (de rațiune nici nu se pune problema) de „animale” de pradă. Și care, atunci când sunt împiedicați să-și dezlănțuie nestingheriți instinctele primare – „basic instinct” – recurg la acțiuni de sabotare, diversiune și destabilizare, chiar dacă lovesc mortal în însăși ființa țării și a poporului pe care le conduc și de pe urma cărora prosperă și se îmbogățesc fără limită.

Recent, ne-a fost dat să vedem capodopere ale unor astfel de farse: demisii și reveniri răsunătoare în partidul de guvernământ (și chiar în celelalte partide), promisiuni neacoperite față de populație (dublarea salariilor și a pensiilor a însemnat, până la urmă, creșterea prețurilor la produsele de bază). Tot în acest context poate intra și acel illogic „furt al secolului” sau costisitoarele și infructuoasele vizite la curțile împărătești ale lumii făcute nu de mult. Nenorocirea este că autorii acestor înșelătorii, în mare parte, nu sunt alții decât primii „bărbați” ai neamului.

Gogomanii sunt și acum, ca și înainte, turma de Ion și Gheorghe, din ce în ce mai umiliți și săraci, escrocați la nesfârșit, duși cu preșul... Culmea este faptul că ei sunt în continuare solicitați să pună umărul, să se mai sacrifice, încă și încă o dată, pentru idealuri care pentru ei devin, până la urmă, nimic altceva decât niște farse ordinare, veșnice și uriașe păcăleli. Și Golea votează și alege mereu, pe mereu aceiași farsori, rămânând mereu aceiași gogomani...

Târgoviște, 2000

Din vol. în lucru : „De unde, până când - Regăsiri”

→ Continuare din pag. 31

că masa începea cu leveșa (supa) cu tăieței de casă, făcuți în timpul săptămânii. Dacă nu erau tăieței, bunica făcea pe loc bobolozii. Mintenaș era gata un aluat dintr-un ou, ce îl răzăleau pe răzălău, direct în supă. Felul doi era alcătuit din picioici motodhite cu oloi și bine frecate cu lapte. Carnea din supă urma să fie friptă cu usturoi și cu poprică roșie (boia). Până schimbam hainele de duminică cu cele de joacă, masa era gata. Trona pe masă, blidul cu piță (carne) de galiță (pasăre). Coptătura (prăjitura) era făcută de sâmbăta.

Am învățat la Școala Generală din Ulmeni să preparăm maioneza. Când era timp mamica ne lăsa să

ne exercităm talentul, dându-ne pieptul fiert de galiță, să facem salată de boeuf. Se cheamă că la masa de amniază aveam în duminica aceea și aperitiv domnesc. În zilele săptămânii, ai mei, după un pahar de horincă de prune sau de mere, îmbucau oarece, adică slănină cu porodici (roșii), cu poprici (ardei), cu pepeni (castraveți), vara. Iarna, în loc de vârzături (legume proaspete) erau la putere ceapă și pepeni morăți (castraveți murați). Bunica ori Mama ne cităleau dimineața: „Prindeți-vă inima cu ceva, nu mergeți la școală cu rânza goală”. Beam o gură de lapte și țuști pe ușă. Ce vremuri!

POEZII DE DRAGOSTE

Cristian GRIGORE

IUBITA MEA

Iubito,
De ce mă-ntâmpini furioasă,
De ce mi-arunci în ochi cu stropi,
Eu te găsec tot mai frumoasă,
Si-ți dau cu bobii de deochi.

Dar recunosc că ai dreptate
Un an te-am părăsit, e mult,
Să n-am de tine iarăși parte
Mă jur pe-odoarele de cult.

E dreptul tău din totdeauna
Cu bici din spume să mă bați,
Să mă transformi cum zice luna,
E dreptul tău să-alegi bărbați.

Iubito,
Și eu aș vrea să stăm de vorbă,
Să îți explic ce s-a-ntâmpat,
Nu vreau să zici că-ți suflu-n ciorbă
Și eu puțin te-am înșelat.

Dar tu, din câți te căutară
Pe unii i-ai topit pe veci,
I-ai osândit din vară-n vară
Cu sufletele lor petreci.

Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mâine
Spunea poetul cunoscut,
Dar azi, credința mea de câine
Ți-o dau, atâta am putut.

Să te cuprind din depărtare
Cu zeci de brațe, să nu pleci,
Ți-aș da ofrande în altare
Cum te slăveau anticii greci.

Iubito,
Îți dau sărutul despărțirii,
Iar de la tine-aștept chemarea,
După un an e legea firii,
Tu ești iubita mea, ești marea.

FILE DE IUBIRE

Iubirea-i steaua dimineții,
Când luna poți s-o faci cadou,
Luceafărul ce-l cânt poezii
Cu vers întors de la ecou.

Ea vine-n roiul de albine
Ce caută polen în flori,
Cu tolbe pline de destine
Citite-n file de scrisori.

E zeama grâului din pâine
Cu ghem de fluturi în stomac,
În soarele ce vine mâine
Când rătăcești mai mult buimac.

Iubirea-i plaja cea fierbinte
Cu-nlănțuirea dintre noi,
E sacul plin de jurăminte
Golit de griji și cu noi goi.

Iubirea-i marea agitată,
Cu valuri rupte în bucăți
Într-un genunchi e declamată
Pe veci, fără prejudecăți.

Iubirea-i patimi, gelozie,
E lacrima mărgăritar
Ce-ațăță foc din poezie,
În inimi fără de hotar.

Dar uneori nu e morală
Că n-are dormitor comun,
Și e iubirea fără școală
Că la dorinți nu ești imun.

Apare nud de Botticelli,
O vezi răpirea din serai,
E ghicitoare din micelii,
Sau chiar, pe suta de parai.

O-i fi trecut eu prin aieste?
Mă-ntreb puțin îngândurat,
De-o fi ceva adevărat
Sunt doar din file de poveste.

ȘARADĂ FRANȚUZEASCĂ...

Vă povestesc o întâmplare
Mai de demult din viața mea,
Ea pare-o mică desfătare,
Oare să fie chiar așa ?

Ningea ușor pe cheiul rece
Era-n februarie târziu,
Lăsasem un tramvai să plece
Și le-am zărit în Cișmigiu.

Tustrei ne-am îndrăgit deodată
Un coup de foudre franțuzesc
Vedeam zăpada verde-albastră
Simțeam că mor și că trăiesc.

În casa lor cu trei fațade
Pe mingi de foc ne-am răsucit
Și ne-am încins la zero grade
Zic, Doamne, cum mi-o fi sortit.

Coboară cerul, urcă marea
Și valuri se înfig în nori,
Pe trupurile ude sarea
Usucă apa în flori.

Eternul clipei efemere
Ascunse luna-n cenușiu,
Iar din dorința care cere
Mă văd din nou în Cișmigiu.

Nu întreba ce e cu ele,
Nu te-agita și nu visa,
N-au fost decât două himere
Să nu fi trist, sunt umbra ta.

În bătaia puștii

(secvență dintr-un roman
nenăscut)

Gruia COJOCARU

Ziua se deschidea molcom, cu egal orizont. Un vânticel șerpuia aspru printre răchitele înflorite. Soarele tocmai își preschimbase jăromatic fluid într-o mantie galbenă, când Pavel se întorcea de pe imaș.

Priponise oile, iar acum privea atent apa de lângă malul iazului. I se făcu o asemenea poftă de raci fierți la ceaun, că nu era mult și-ar fi intrat să mestece mîlul din apa rece. Vara trecută prinsese câteva traiste bune de crustacee prin galeriile de la malul apei. Uneori înhăța câte un rac mai mare, cu o carapace neagră-verzuie, îl ținea în palma deschisă, iar jivina îl cerceta cu antenele, apoi, cu răbdare chirurgicală, îi sectiona discret pielea degetelor cu cleștii chitinoși. Băiatul părea că trece ușor peste durere, ori poate că urmărea firicelele de sânge ca plată pentru bucuria capturii. Într-o zi a adus un rac în curte și-i supraveghea cu interes mișcările. Crustaceul se deplasa încet cu piciorușele dispuse în mai multe perechi, iar lângă un bolovan se opri. „S-ar părea că umbra i-ar face bine”, își zise băiatul, dar în clipa următoare scroafa cea vărgată țâșni pe lângă el. „Am uitat să pun forăibărul la portiță, după ce i-am scos gunoiul”, își aminti Pavel, „să vezi ce de lucru-mi dă beleaua”. Scăpată din bașca strâmtă, scroafa alerga bezmetic prin curte, făcând un zgomot asurzitor. Băiatul luă un băț și încercă, fără succes, să o mîne spre adăpost. Animalul era însă prins de nesperata fărâma de libertate și nu dădea semne de cooperare. La un moment dat călcă peste rac. Copita ascuțită spintecă platoșa crustaceului și un sânge albastru se ivi pe dată. Porcul se opri și adulmecă. Băiatul lovi scurt râtul animalului și recuperează rămășițele racului.

Din depărtare veneau huruituri stranii, care-l scoaseră din observare. Erau niște mogâldețe întunecate, care urlau de se cutremurau casele. Ferestrele dezlegau un tremurat înăbușit, găștele măcăiau nervos, găinile cotcodăceau de parcă o întâlneră pe roșcată. Pavel alergă spre sursa zgomotului. Maria își întrerupse lucrul la stative și călca șovăitor, căutând să dezlege taina vuietului. Văzuse odată doi monștri metalici și un puhoi de oameni împrejurul lor, când mersese la Săveni, cu ardei de vânzare, dar prin părțile lor nu întâlneră după război alte vehicule în afara căruței trase de cai ori a carului cu boi. Nedumerirea creștea pe măsură ce sporea vacarmul. „Așa zgomot n-am mai auzit de pe vremea când Armata Roșie a culcat cu tancurile gardul de la răsărit și șura cea veche”, își aminti femeia și se înfioră

ca lovită de un proiectil. Vântul se întetă brusc, cerul se întunecă. În ia subțire începuse să dărdăie, când cinci tractoare ajunseră în fața celor doi.

– Ia-ți plodul și dă-te la o parte femeie! tună un individ cu părul bălai, cocoțat în jilțul tractorului.

Femeia rămase nemișcată, parcă rădăcinile îi crescuseră în tălpi și-o legaseră de glie, mai ceva ca pe vremea lui Mihai Întregitorul...

– N-auzi, stârpitură?! Șterge-o d-aici, că te fac una cu pământul, zise tractoristul și tură în gol motorul bestiei. Ceilalți răsără, iar unul dintre ei adăugă:

– Poate-o vrea s-o lucrăm colea pe arătură, că văd că are material bun!

– Ce zici, te prinzi, cumătră? se îți altul batjocoritor.

Deși apăsată de grijile clepsidrei, trupul mlădios al Mariei păstrase un anume farmec, care încă mai ispitea. La piață, când Gheorghe pleca să vadă mersul târgului, nu ducea lipsă de propuneri deșucheate. Maria râdea ușor, ca să iasă din joc fără să-și ofenseze clienții, se prefăcea cu nu-nțelege aluziile și-i îndemna pe crai să cumpere mai multă marfă. Unii mai luau o căpățână de varză ori vreo două funii de usturoi, măcar că adesea le prisoseau. Maria își făcea cruce cu limba când indivizii de tipul ăsta se depărtau, dar nu-i pomenea nimic lui Gheorghe, că se temea de vreun bucluc inutil. Acum însă întâmplarea avea o cadență nouă, nemaîntâlnită. Gheorghe venea cu pas greu, fără ezitări. Se opri în fața tractoarelor și se sprijini în toiaagul de soc, decojit răbdător și fierț la foc tihnit.

– Ce căutați voi pe pământul meu?! Cine v-a pus să-mi stricați socotelile?!

– Noi suntem trimiși de tovarășul președinte de la Gospodăria Agricolă Colectivă. Tot pământul a intrat în gospodărie, nu știai?...

– Băieți, ca să n-avem vorbă multă, întoarceți-vă de unde ați plecat, că altfel...

– Că altfel ce, bădie?!?

– Că altfel nu e bine! zise Gheorghe, și ochii îi scăpărau sălbatic.

– Treci bă de-aici, că noi avem treabă! porunci cu silă un tinerel roșcat, cu tuleie roșcate pe barba ascuțită.

Gheorghe privea dâra neagră, care tocmai tăiașe cordonul verde de grâu, semănat cu migală în toamnă. Abia atunci se luminează, dar parcă tot nu-i venea să creadă că cineva îi fura pe față osteneala.

– Ascultă bă, pământul ăsta e al nostru, al gospodăriei, ce n-ai înțeles?! aruncă unul dintre lucrători, zâmbind larg.

Gheorghe învârti ghioaga și i-o trânti în scăfărlie drept răspuns. Tânărul se prăbuși cu zgomot surd. De sub șapca de postav începu să-i șiroiască un sânge întunecat. Unul dintre tractoriști, un lungan deșirat, dar iute ca o nălucă, se repezi spre bărbat cu un levier lung. Gheorghe se răsuci și-l lovi în umărul drept. Un urlat spintecă văzduhul, iar inamicul se zvârcolea la pământ. Ceilalți trei tovarăși săriseră din tractoare și priveau îngroziți.

– Mai vreți, măi, pământul meu?! hohoti Gheorghe și făcu un pas în față. Cu sete izbi băta într-un tractor.

Cei trei cotiră cu spatele pe lângă utilaje și o rupseră la fugă. Maria se apropie de omul plin de sânge, îi scoase șapca și-i cercetă rana. Rupse o bucată din poala iei și o îndesă în locul de unde izvora cald șuvoiul vâscos.

– Treci ș-adu iute o găleată cu apă, Pavel, și niște cârpe curate! porunci mama, atentă la pulsul jugularei de pe linia gâtului rănitului.

Gheorghe făcea cercuri largi în jurul celor doi intruși, iar mintea lui părea să nu deslușească motivul pentru care ăia îi călcase rădăcina. „Am rupt de la gura copiilor și mi-am plătit la timp cotele, din pricina noii stăpâniri aproape c-am rămas fără sămânță pentru noua recoltă, da' n-am împrumutat un leu de la nimeni... ce mai vor aștia de la mine?! Sunt slobod pe ogorul meu!”, conchise bărbatul și parcă-și mai domoli zbciumul.

– Bădică, bucură-te cât mai poți, că pentru dumneata de-abia de-aici începe greu! zise lunganul, care zăcea într-o rână. Gheorghe strânse pumnii și îl privi aprig, dar se potoli când îi văzu ochii imobili, fără urmă de ură.

– Grăiește mai pe înțeleș, ca să pricep și eu! ceru Gheorghe, pregătit pentru vreo lovitură neașteptată.

– N-avem nimic cu dumneata, nene, eu sunt din Ghindărești, de pe malul Dunării, din zona Dobrogei, istlant îi din Giurgiu, ceilalți sunt de pe lângă Târgoviște, Bacău, Călărași. N-am venit aici de capul nostru, partidul ne-a trimis în părțile astea ale Moldovei să luăm pământul pentru gospodăriile colective. După ce s-a terminat colectivizarea în Dobrogea și în sudul Moldovei, ne-au trimis prin Maramureș, apoi în Banat, acum în Moldova de Sus. Unde țărani refuzau să-și cedeze pământul de bună voie, veneau soldații, miliția și alții, în civil, care dădeau ordine stricte, executate pe dată de ceilalți. Ce păteau rebelii o să afli dumneata... Făcu o pauză, apoi încheie: dar să știi că și noi suntem țărani, eu, de pildă, mă trag dintr-un neam de țărani-pescari, lipoveni. Pe vremuri, bătrânul meu creștea vite, iar când sfârșea munca în bătătură mă lua la pescuit pe Dunăre, cu volocul. Să vezi cum e borșul de știucă ori de șalău cu apă din fluviu...

– E bun și aista din crap sau din caras, n-ai grijă! observă Gheorghe ca pentru sine.

Tânărul clătină din cap, iar tăcerea se instală brusc și creștea diferit pentru amândoi. În vreme ce intrusul înota ori aluneca cu barca pe Dunăre, în Gheorghe cuvintele lunganului îi loveau tâmpilele cu ciocănele invizibile. Panica urca biruitoare. În timpul acela, Maria spălă cu apă rece rana din creștetul celuiilalt lucrător, care-și veni în simțiri sub mușcătura lichidă, unse apoi cu îndemănare locul vătămat cu alifia din untură de porc și flori de gălbenele, pregătită anume pentru situații problemă, și pansă zona cu un prosop curat din in, ținut în cas' cea mare pentru întâmpinarea preotului de Bobotează. Mintea-i era în altă parte. Știa instinctiv că Gheorghe e dărâmat, simțea că trebuie să găsească o soluție, o cale, dar, pentru întâia oară în viață, nu găsi niciun pai de care să se agațe. „Până și atunci, în august '44, când ne-au pustit trupele roșii, nu m-am pierdut, își aminti ea. M-am ascuns cu tâncii într-o vizuină de viezure,

adâncită de Gheorghe pentru vremuri de restriște, pe lângă pâlcul de răchite din capul iazului, știind că va trece și uraganul ăsta. Soldații au scotocit peste tot, au găsit niște rachiu de mere, pe care-l pitisem în pod, iar pe vaca cea vânat-plumburie, care trebuia să fete în două săptămâni au junghiat-o. Eu o priponisem într-o vâlcea, dar răgetele au dat-o de gol. Să vezi ce chef au încins eliberatorii... Bine că n-au îngăduit prea mult, altfel scoteau și tălpile de la podea să frigă carnea cu ele. Noroc de gardul cel gros de nuiete, odihnite sub soare dinainte de război...”

– Trebuie să pleci, Gheorghe, apăsă Maria pe fiecare cuvânt, iar bărbatul se așeză fără zgomot pe pământul rece.

– Da, ascunde-te cât mai ai vreme, dacă ești prieten cu șerpilii, preciză lunganul răsând, iar Gheorghe își fixă degetul mare la tâmplă.

– Și unde să mă duc, Marie?!

Femeia dădu să răspundă, dar în clipa următoare își înghiți cuvintele.

– Te duci și tu pe la Săveni, mai vezi cum merge târgul, poate vindem niște rogojini...

Bărbatul o privi aspru și, dacă nu i-ar fi citit privirea, ar fi croit-o furios. A răspuns calm:

– Vino să-mi dai alți nădragi, că aștia-s cam flenduriți!

Femeia porni grăbită spre casă. Înțelegea că o mână străină și grea îi poate înlănțui brutal bărbatul. Scoase din cufăr tunică de bumbac, lungă până la genunchi, o pereche de nădragi din in, niște ițari din lână albă, încrețiți de la genunchi la glezna piciorului, opinci noi din piele de pe spinarea porcului, un pieptar din blană de oaie și un suman pentru zile mai crude, pe care Gheorghe îl luă pe mâna stângă. Puse într-o traistă un urs de mămăligă, copt de dimineată în jarul vetrei, o dărabă de șuncă afumată, o turtă uitată cam mult pe plita încinsă, un castronel din tablă groasă, o frânghie de cânepă, amnar și cremene. Gheorghe îndesă într-un buzunar ceasul cu lăntișor de aramă, pe care-l sustrase de la un ofițer neamț, căzut în Războiul cel Negru și pe care-l purta doar în zile de sărbătoare. Briceagul odihnea în chimirul cel vechi, de care se despărțea doar noaptea, la culcare, iar bărdița și-o legă la spate.

– Du-te și te-ascunde în pădure, până trece și focul ista, zise Maria. Peste trei zile încerc să ajung la stejarul lui Toma. Dacă nu te gădesc, o să-ți las ceva de-mbucac prin preajmă.

– Să ai grijă de băiet! spuse bărbatul cu glasul gol.

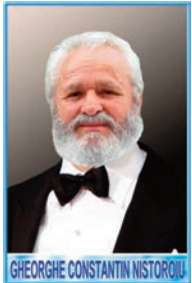
O clipă Gheorghe o îmbrățișă sălbatic, apoi se desprins brutal de trupul înfricoșat al femeii. Se întoarse fără s-o privească. Nu voia să i se vadă ochii umezi. Se depărtă absent, fără vigoare, parcă îmbătrânit. Pavel îl urmări o vreme, dar în cele din urmă tatăl îl simți:

– Mă și miram c-ai dispărut așa, dintr-o dată... Știi, băiete, eu trebuie să plec și nu știu când și cum mă-ntorc. Tu ai grijă de drumul tău și-ncearcă să-nțelegi mai bine viața asta! Și-acum, pleacă!

Fiul ezită. Ar fi vrut să-și îmbrățișeze tatăl, însă vocea răstită îi tăie orice elan:

– N-ai auzit să pleci, ai destulă treabă acasă!

MILTIADES Cel Tânăr – marele Erou trac de la Marathon

Gheorghe Constantin
NISTOROIU

„Nu vreau să mor, ci-n vasta și fericita lume/ Vreau viața printre oameni deapururi să mă-ndrume!” (Rabindranath Tagore – *Viața*) La începutul secolului al V-lea î.Hr., în Grecia tracică, dar și tragică în viața ei peninsulară, cetățile Eladei se aflau înspăimântate de marele pericol persan, aflat în plină ascensiune, care deja le făcuse vasale pe surorile lor din Asia Mică, astfel că malul asiatic al Helespontului intrase în componența năvălitorului imperiu persan. Podul de vase construit de grecul Mandrocles i-a ușurat în 514 î.Hr., lui Darius I, trecerea oștilor peste Bosfor în Tracia până la Dunăre, unde pripit spre cotropire nu a chibzuit deloc șarjele fără milă a celor mai buni călăreți și cei mai neîntrețuți arcași ai timpurilor acelea – neînfricții **sciți**. Imaginea asupra invaziei persane s-a schimbat repede din îndoială în groază. Se poate afirma deci că marea oaste a Ahemenidului a primit consternată marele eșec. Macedonia, insulele egeene Lemnos, Chios, Imbros, Samos, Lesbos n-au putut rezista și s-au supus perșilor, dar eșecul lui Darius în spațiile dîrjilor și dreptilor geto-daci a făcut o puternică impresie grecilor, mai ales asupra faimosului ateniian **Miltiades**, care se afla în Chersonesul Tracic, adăpostit de furia tiranului Pisistrate. În 512 î.Hr., Miltiade, copia fidelă a lui Adonis - amorul Afroditei, era arhonte al coloniei ateniene întemeiate de Miltiade cel Bătrân, bunicul său, în Chersonesul Tracic, cooperând astfel cu rudele sale, geto-dacii și cu sciții de la Dunăre. Auzind nenorocirile și dramele confrăților săi din celelalte cetăți ale Eladei, săvârșite de înfiorătorii perși, un fior i-a străbătut tot corpul său de mare atlet. Rămas pe gânduri și cu ochii lui mari și frumoși privind către cer, a chibzuit îndelung punând la cale planul și strategia sa.

Miltiades cel Tânăr era ginerele regelui trac **Oloros**, căsătorit cu fiica acestuia **Hegesipyla**, o prințesă de o strălucire și frumusețe de neînchipuit, înzestrată și cu voce de înger, în fața căreia **Virgiliu** ar fi grăit întru mirarea sa de o vibrantă noblețe lirică: „Cum, oare, o

fecioară, te voi chema acum? Căci tu nu ai chipul muritor, și nici glasul tău nu pare al unei ființe umane!” (cf. Francesco Petrarca, *Scrieri Alese*, trad. George Lăzărescu, Ed. „Univers”, București-1982) Se poate afirma că revolta cetăților ioniene, antipersane a eșuat lamentabil. La fel cetățile Sardes și Milet. Urma Atena. Contra ei Darius, în 492 î.Hr., l-a trimis pe cel mai bun general al său, Mardonius cu invincibila sa flotă. Norocul grecilor a fost **furtuna**. Au dreptate latinii când afirmă deseori că „**Fortes Fortuna Adiuvat!**” - **Norocul** (soarta) **ajută pe cei tari!** (Terențiu). Temuta flotă persană a fost zdrobită de furtună la capul Atos al coastei Chalcidice. Mardonius, strategul persan a fost rănit în timpul catastrofei marine și a oprit înaintarea înspre sud. Pentru a ne putea da seama de ce perșii provocaseră un neîncetat coșmar la începutul secolului V î.Hr., asupra cetăților grecești înfrânate, trebuie să aruncăm o privire chiar în treacăt înlăuntrul claselor celor bogați unde se făceau și se desfășeau alianțe politice, unde se înșirau și se deșirau uneltiri, unde se întocmeau măsuri și se destrămau planuri potrivit propriilor interese, unde totul era pus la cale în detaliu, ca acțiuni contrare cetăților și cetățenilor lor. **Frumosul Miltiades** era un ales trac aristocrat al Cetății Atena, înzestrat cu nobile însușiri fizice, psihice și morale, privind capacitățile sale militare și organizatorice. Participând ca vasal la o expediție a lui Darius I, tracul a urmărit îndeaproape armata, forța de atac, strategia persanului care-i va folosi ca o mânășă puțin mai târziu în lupta cu armatele acestuia. Lui Miltiades, care avea supremație pe uscat fiind un excelent general și un profund cunoscător al tacticii persane, îi lipsea sprijinul partidei opozante, maritime, cu toate că el era **sufletul rezistenței antipersane**. În cele din urmă, de data aceasta nu era vorba doar de o cetate, ci de însuși acel popor dârz, viteaz, dar dezunit, astfel că ecclesia a hotărât înarmarea poporului pentru lupta atât pe mare cât și pe uscat.

Era anul 490 î.Hr. Un an istoric, aș spune legendar chiar care a rămas în anele posterității. Perșii au debarcat în insula Eubee, trecând strămoștoarea care-i despărțea de Attica, invadând câmpia de la **Marathon**, la 40 km de Atena. Comanda supremă a grecilor i-a revenit lui Miltiades, sufletul luptătorilor săi, care și-a dispus armata celor **10 000** de pedestrași, toți unul și unul, temuții **hopliți**, cu armuri și scuturi solide, armament greu, sabie, lance, pumnal, imitând tehnica falangei spartane, pe panta înălțimii ce domina câmpia Marathon, secționând drumul înspre Atena. **Iarși** s-au precipitat făgăduielile promise, întocmind oracole, previziuni, citiri în stele și mai puțin sau deloc soldați, cu excepția celor 1 000 din Platea Beoției. **Iarși** spartanii s-au tot înghesuit, călcându-se în picioare,

uitându-se uimiți pe cer să prindă luna plină, semn de plecare la luptă. **Și iarăși** neînfricatul **Miltiades**, punând în cumpănă posibila trădare *intra muros* a partidei filopersane, dar și pentru a spori forța de atac a permis alăturarea sclavilor, pedestrașilor, ca purtători ai panopliei (armele și armura unui hoplit, în greutate de 35 kg). Datis și Artaferne, strategii persani dispuneau de o armată bine organizată, compusă din 18 000 de pedestrași mezi și perși echipați cu arc, sabie și 1500 de călăreți, rânduiți în șiruri lungi. Ginerile regelui trac Oloros, și-a desfășurat aripile pedestrașilor săi întărindu-le și lăsând centru mai mult ca figurație, pentru a atrage dușmanul. Hopliții, grație armurilor și scuturilor, erau invulnerabili la săgețile perșilor până la ultimii 150 de metri între contactul dintre trupe. „*Miltiade a efectuat prudent apropierea, într-o ordine perfectă, la adăpostul armurilor și scuturilor având o eficiență maximă și a ordonat percurgerea ultimilor metri în fugă. Manevrele i-au reușit, perșii n-au suportat lovitura de ciocan a hopliților și au părăsit în dezordine câmpul de luptă, unde au lăsat 6 400 de morți, refugiindu-se pe corăbii.*” (Iohanna Șarambei – Nicolae Șarambei, *99 Personalități ale Lumii Antice*, Ed. Albatros-București, 1983, p. 207) Cu îndrăzneala calmă a marilor Comandanți stăpâni pe strategie, nu e deci o întâmplare faptul că **Cheia**, avid așteptată a victoriei s-a aflat în mâna acestui mare erou trac. Și nu era doar o cheie..., ci o **legătură întregă de chei!**

Atenienii au pierdut doar 192 de ostași bravi, capturând însă 7 corăbii inamice. Spre a-și liniști concetățenii și a năru speranța în rândul filopersanilor, Miltiades l-a trimis pe Diomedon, unul dintre cei mai iuți și rezistenți hopliți să anunțe Cetății biruința eroilor săi.

Marșul celor peste 40 de km al lui **Diomedon** i-a adus martiriul în ziua de **12 Septembrie 490 î.Hr.**, nu înainte de a grăi cu o înflăcărată vîlvătaie: „**Bucurați-vă! Am învins!**” (ibid., p. 207) Gruparea filopersană și-a fixat pe muntele Pantelic un scut care emitea un semnal luminos, anunțând perșii că e pregătită în cetate răscoala favorabilă lor. Dar Marele Erou de la Marathon descoperise manevra și imediat după victorie a pornit în marș rapid și a intrat în Cetate înaintea sosirii perșilor care, aflând vestea, s-au înspăimântat de-a binelea și au făcut cale înapoi spre Asia.

Așa cum se întâmplă deseori cu **Marii EROI – MARTIRI**, mai ales la noi, fie în antichitate, fie în Evul Mediu, fie în epoca Modernă ori Contemporană sau în ultimul veac, așa s-a întâmplat și în Atena cu Miltiades care, în loc de lauri, a cules invidie și dizgrație, grație eșecului expediției împotriva Parosului care coalizase

cu perșii și Marele Erou a fost acuzat de trădare. „*Insuccesul îi aduce un proces în care neobositul său adversar politic, Xanthippos, obține condamnarea lui la o amendă de 50 de talanți.*” (Horia C. Matei, *Civilizația Lumii Antice – Mic dicționar biografic*, Ed. Eminescu, București-1983, p. 328) Alcmeonizii, care nu erau deloc darnici, au cerut pedeapsa capitală, care în cele din urmă a fost comutată printr-o amendă colosală, **50 de talanți de aur** (1 talant = 26kg). Neputând plăti astronomica sumă, **Eroul trac** a fost aruncat în închisoare, ca un ultim rob dintre mulțimea sclavilor obidiți și în urma rănilor căpătate la Paros a pierit imediat, mai ales de durerea trădării. Dar jertfa tracului i-a pecetluit chipul cu **Aura nemuritorului**. Era **anul 489 î.Hr.**, Anul care a consemnat moșia și perfidia politicianilor atenieni ai acelor vremuri, consternând Aura Eroilor și lumea veacului de atunci.

Cel mai strălucit dintre marathonomahi – Miltiades cel Tânăr a primit pe lângă Aureola de Erou și neprețuita Aură de Martir. În schimb Atena, respectiv cetățenii de vază ai veacului V î.Hr., s-au acoperit multă vreme de o mare și grea rușine, care pare că au transmis-o urmașilor lor, un mare șir de secole...

DE-AȘ FI ACUMA REGE...

„De-aș fi acuma rege
Și soare-ntre eroi,
Mi-aș azvârli coroana
Și sceptrul în noroi.

Și glorioasa spadă
Ce fulgeră scânteii,
Cu drag mi-aș preschimba-o
Într-un duios condei.

Iar din averi ți-aș face
O barcă de argint,
Să părăsim mulțimea
În care – toate mint!”

(Aron Cotruș, *Versuri*, Ed. Minerva, București-1985)

Articol dedicat bunului meu colaborator **Orădean – Maestru Cavalier de Clio**, istoric și scriitor de mare profunzime a cercetării și cunoașterii, colonel doctor **Constantin Moșincat** și tuturor iubitorilor de Istorie adevărată.

Ciclul: **Eroi legendari ai Trunchiului pelasgo-traco-geto-dac** - 11 Februarie 2024 + Sf. Teodora, împărăteasa - **Cavalier de clio**

Românii înfruntă vikingii la începutul secolului XI, pe malul Niprului. Scandinavi uciși de valahii negri

Ionuț ȚENE

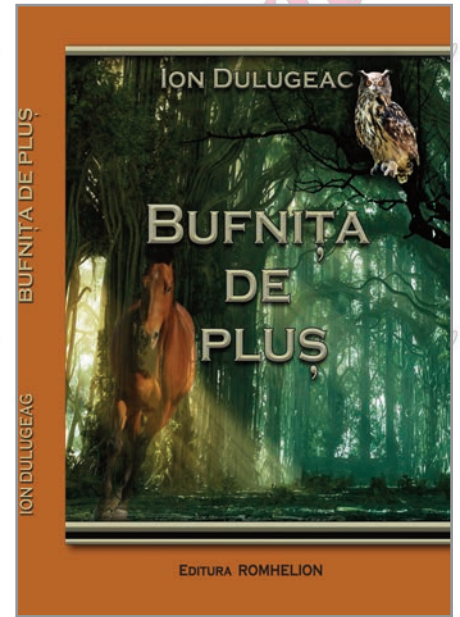
În istoriografia românească s-a creat mitul "bunului păstor" român, crescător de vaci și oi refugiat din istorie direct în "spațiul mioritic" ca să-l parafrazăm pe Lucian Blaga. O altă greșală peremptorie a istoriografiei noastre este faptul că românii încep să apară în evul mediu în istorie abia în secolul XIV, odată cu "descălecatul" lui Dragoș din Maramureș. Iar a treia eroare a istoriografiei o reprezintă faptul că românii se întindeau doar între actualele granițe de stat ale României de azi sau interbelice. În realitate poporul român, încă din primii zori ai evului mediu, erau organizați în cnezate și voievodate, cu obști sătești tradiționale, lucru dovedit în special de cronicile bizantine, dar și de cele vikinge. Un fapt mai puțin cunoscut în istorie este participarea românilor la conflictele cu vikingii din secolul XI. Istoricii români doar recent au experiat și conexat datele despre conflictele dintre români și popoarele scandinave cunoscute în părțile noastre ca și vikingi sau varegi. Cronicile bizantine și scandinave amintesc de valahii negri sau blakumeni, care trăiau dincolo de Nistru până la Nipru și în stepele nord-pontice până în zona actualului Donbas. Valahii negri erau luptători dârzi, care înarmați cu armuri și arme ușoare, se implicau în luptele cu năvălitorii varegi peste popoarele slave din zona cunoscută ca Rusia kieviană. În vechile cronică, vikingii suedezi au fost atestați pe teritoriul Rusiei actuale în secolul al IX-lea de Cronică lui Nestor, care spune că

purtau numele de "rus" și că au fost chemați de neamurile slavilor să îi conducă și să îi organizeze, varegii suedezi fiind cunoscuți ca războinici de temut dar și comercianți pricepuți. "Varegii de peste mare au pus tribut asupra ciuzilor, slavilor, merianilor, vesilor și crivicilor(jurul anului 860 dHR). Cei care fuseseră siliți să plătească tribut varegilor i-au alungat înapoi peste mare și fără să le mai plătească tribut, au început să se cârmuiască singuri. Dar n-avea niciun fel de legiuri și au început să se bată între ei. Atunci și-au spus unii altora: "Haideți să căutăm un prinț care să ne poată conduce și să ne judece după lege". Ca urmare s-au dus peste mări la rușii varegi.(...)Ciuzii, slavii, crivicii și vesii au spus oamenilor din rândul varegilor : Țara noastră este mare și bogată dar nu este rânduială în ea. Veniți să cârmuiți și să domniți peste noi", se arată în cronică lui Nestor, elaborată în jurul anului 1113 la o mănăstire din Kiev. Conform aceste cronică vikingii au fost factorul civilizator în zonă și au întemeiat Novgorodul în 862 și Kievul în 869, prin Rurik și Oleg, iar numele dat slavilor răsăriteni, adică ruși, vine tot de la acești vikingi. De altfel sunt și numeroase scrieri runice(n.r. alfabetul viking), în special pe pietre funerare care atestă călătoriile nordicilor în zona estică. Rurik și mai apoi urmașii săi vor continua să stăpânească o bună parte din ținuturile slavilor, întemeind și o binecunoscută dinastie rusească, cea a rurikovicilor. Cert că vikingii și noua Rusie controlată de acești bărbați dârzi, blonzi și uriași, se învecina cu teritoriile locuite de români, supranumiți valahii negrii. Descoperirile arheologice, denumite de tip Dridu, de către arheologii D. Șerbănescu sau G. Trohani, teritoriul Moldovei în secolele IX-XI era locuit de o populație stră-românească. Din aspectul Dridu se desprind culturile Sântana de Mureș Cerneahov și Răducăneni pentru teritoriul Moldovei, aparținând dacilor liberilor, goșilor și slavilor, grupuri etnice care au dus la formarea și modelarea etnică a locuitorilor Moldovei prestatale. Populația românească era grupată în obști sătești, conduse juridic de un sfat al bătrânilor după cum arată și Mircea Vulcănescu în "Mitologie românească" dar și de jupani sau cnezi. Istoriografia românească trebuie să depășească paradigma etnogenezei doar în spațiul intra-carpatic, teorie impusă, în special, de Gheorghe Brătianu prin enigma și mitul miracolului nașterii și existenței poporului român.

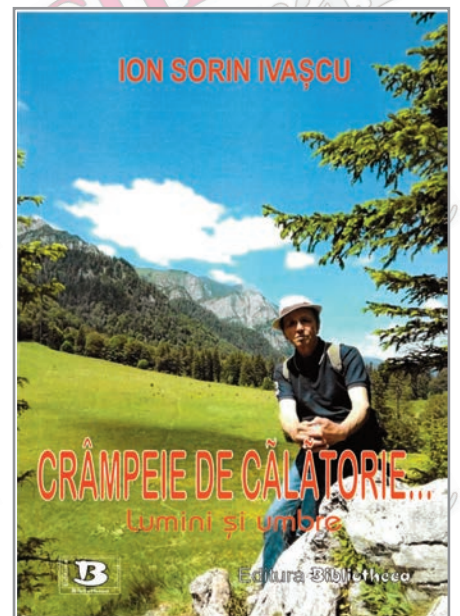
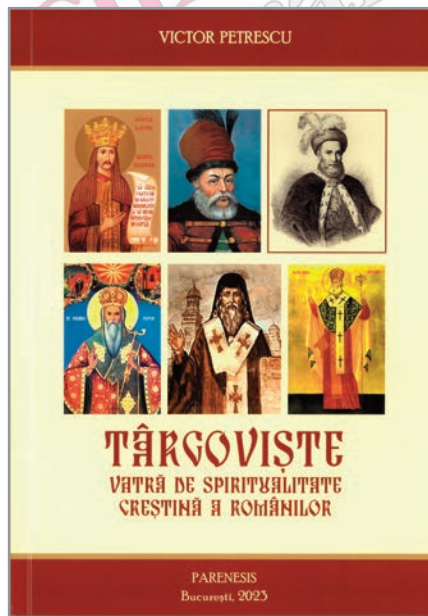
Existența unei organizări prestatale este dovedită și de cetățile cu întărituri din lemn și val de pământ, precum cele de la Răciula, Calfa, Mășcăuți, Dersca, Fundu Herții, Tudora sau Horodiște, așa cum arată și reputatul arheolog Mircea Petrescu Dâmbovița în lucrarea sa "Sisteme de fortificații medievale timpurii la est de Carpați: așezarea de la Fundu Herții". Teritoriul

locuit de aceste comunități românești sau româno-slave pe alocuri era stăpânit de triburile turcice ale pecenegilor în secolele IX-XI și după aceea a cumanilor un alt trib turcic nomad. Stăpânirea era formală și se concretiza prin plata unui tribut din partea populațiilor de pe teritoriul Moldovei, către triburile nomade. Existența cetăților de pământ dar și a așezărilor fortificate arată că anumite comunități fie doreau să se protejeze de eventualele jafuri ale călăreților nomazi, fie erau centre de rezistență, așa cum le descrie istoricul Cosmin Zamfirache (Legăturile temuților vikingi cu românii, Adevărul, 7 februarie 2016). Prezența vikingilor deranja comunităților cneziale românești dintre Nistru și Nipru, iar valahii negre s-au aliat cu pecenegii pentru a împiedica înaintarea vikingilor înspre râul Prut. Specific voievozilor români în istoria medievală, aceștia s-au implicat în luptele pentru putere între pretendenții puterilor vecine. Pecenegii și românii au fost implicați în războaiele varegilor de succesiune pentru conducerea Kievului, care au debutat după moartea ducelui Vladimir. Un cunoscut document islandez Eymundar pattr/saga păstrat într-o copie la de la sfârșitul secolului al XIV-lea relatează eroismul valahilor negri în lupta cu vikingii. Autorul anonim a obținut de la mercenarii vikingi reîntorși pe meleagurile natale informații despre bătălia de la Alta desfășurată în cadrul războiului pentru scaunul ducatului Kievului dintre Sviatopolk și Iaroslav s-a aliat în diverse momente cu polonii, pecenegii și românii (în cronică Blokumenn). Înfrânt Sviatopolk de către Iaroslav se retrage în zona Bugului la nordul Basarabiei de astăzi, unde formează o mare oaste din poloni, pecenegi și valahi. Trupele mixte ale lui Sviatopolk s-au îndreptat spre Nipru. Pe stânga fluviului lângă râul Alta se dă în 1019 o crâncenă luptă. Iaroslav era sprijinit de 1000 de mercenari vikingi. Trupele valahilor negri au fost amplasate în centrul bătăliei în fața temuților vikingi. "Păstroii" români au rezistat o perioadă dar sunt respinși de temuții nordici blonzi. Doar în cronicile vikinge apare lupta cu românii fapt ce atestă că mercenarii scandinavii au dus greul luptei cu strămoșii noștri, care le-a rămas și în amintirea barzilor. A fost singura bătălie rămasă amintire în istorie dintre români și vikingi. Românii din zona Moldovei nu s-au lăsat mai prejos și s-au răzbunat pe vikingi, dar nu pe luptători, ci pe negustorii prinși și apoi uciși. Incidentul este înscris pe o piatră runică (Blakumen) de pe o piatră de mormânt din Gotland, din Suedia. Inscripția datată din anul 1050 vorbește de doi negustori vikingi uciși de valahii negri. După bătălia de la râul Alta, românii se organizează mai eficient în ducate mai mari. Ei încep să fie cunoscuți în cronici ca locuitori ai Țării Onutului și Țara Strășinețului. De daa

aceasta românii sunt numiți bolohoveni și "țările" lor erau în zona Cernăuțului de azi. Există și azi un sat Onut pe vechea cetate medievală cu același nume. Există o descriere într-o cronică de la 1150 că lângă o biserică de lângă Iiov exista o icoană bizantină dăruită de un Ioan al Valahilor. Valahii mai apar ca popor la este de Munții Carpați și în "Cântecul Nibelungilor" prin ducele Ramunc și a sa ceată dar și "Welthcronik" a lui Rudolf din Ems din secolul al XIII-lea, care vorbește despre o țară a "valahilor sălbatici" situată în zona Moldovei Mari de astăzi. Totodată apare denumirea de "valahii negrii" sau "Cumania neagră", despre care apreciatul academician ieșean Victor Spinei precizează că ar fi vorba de o culoare care desemna nordul în cronici. (Victor Spinei, Spațiul nord-est carpatic în mileniul întunecat, Ed. Universității Ioan Cuza, Iași, 1997). Ca să înțelegem cu cine s-au bătut valahii negrii, strămoșii românilor vom prezenta o descriere "fioroasă" a acestora în cronică unui înțelept arab. "Nu am văzut niciodată oameni atât de perfecți din punct de vedere fizic. Înalți, blonzi și rumeni. Nu purtau tunici sau caftane, dar bărbații aveau o haină care acoperea o parte a corpului lăsându-le un braț liber pe cealaltă parte. Fiecare bărbat avea un topor, o sabie și un junghier pe care le ținea lângă el tot timpul", îi descria pe vikingii varegi din Rusia, cunoscutul călător arab Ahmad Ibn Faladan în 922 aflată în vizită la bulgarii de pe Volga. Acești războinici care luptau în special pe jos, foloseau arme puternice. În special săbii lungi „groase și mari, de tip franc”, completează Ibn Faladan dar și topoare de luptă. Se apărau cu scuturi mari din lemn și întărite cu metal și piele, pe care desenau scene mitologice sau simboluri nordice. Intrau cu lăncile și scuturile în diferite formații de luptă, cea mai cunoscută fiind "zidul de scuturi" sau "capul de mistreț". Vikingii au băgat groaza în bizantini conform cronicilor epocii, dar se pare că nu i-a speriat pe dârzii valahi negri care li s-au opus mercenarilor blonzi la râul Altai în secolul XI. Istoria începuturilor cnezatelor românești din zorii evului mediu trebuie rescrisă. Descoperirile arheologice și cronicile vremii aduc la lumină formațiuni statale românești în afara arcului Carpatic care se întindeau dincolo de Nistru până la Nipru, punând în dificultate Rusia kieviană, mercenarii vikingi sau incursiunile imperiului bizantin. Istoria românilor din Moldova nu începe cu "descălecatul" lui Dragoș, ci cu bătălia anti-vikingă de pe râul Alta din anul 1019. Românii s-au întins pe teritoriul extins al conviețuirii triburilor traco-geto-dace din Carpații Păduroși, Silezia de la vest până înspre Nipru la est și la sud în Zona Munților Balcanici.

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Oamenii care au schimbat lumea sunt oamenii care nu au putut fi schimbați” - Emil Cioran